

Teşrini evvel 928

Yıl : 1

Sayı : 7

Resmi Kısım

TAYİNLER

Valiler

No:

2341

Siirt valisi İbrahim Ethem beyin Bayzit, Muğla valisi Halil Rifat beyin Siirt, Bayzit valisi Sureya beyin Burdur, Mülkiye müfettişi

.....
Salih Cemal beyin Muğla, Sinop valisi İbrahim Ethem beyin Urfa, Erzincan valisi Azmi beyin Sinop valiliklerine nakil ve tayinleri Dahiliye vekâleti celilesinin 928 - 10 - 18 tarih ve 5766 numaralı tezkeresiyle vuku bulan teklifi üzerine icra vekilleri heyetinin 928 - 10 - 21 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur. 12-10-928

2357

Cebelibereket valiliğine mülkiye müfettişi Galip beyin tayini Dahiliyevекâleti celilesinin 928 - 10 - 23 tarih ve 5836 numaralı tezkeresiyle vukubulan teklifi üzerine icravekilleri heyetinin 928 - 10 - 24 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur. 24 - 10 - 928

Mülkiye müfettişleri :

No:
2304

İkinci sınıf mülkiye müfettişliğine sabik mülkiye müfettişlerinden Halil Rıfat beyin tayini tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur.

14/10/928

Kaymakamlar : 2296

Elaziz Vilâyetinin Pertek Kaymakamı Hazım beyle,
Malatya Vilâyetinin Akça dağ Kaymakamı Besim beyin becayışı
memuriyetleri tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur

14 -10-928

N

2298

Adana Vilâyetinin Saim beyli Kaymakamı Mustafa beyin
münhal olan Bayzit Vilâyetinin İğdir Kaymakamlığına tayini
tensip edilmiştir

İşbu Kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur.

14-10-928

N

2299

Kastamonu Vilâyetinin Araç Kazası Kaymakamı Celâl ve
Taşköprü Kaymakamı Rauf beylerin becayışı memuriyetleri
tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

14-10-928

.....

2301

Cebeli bereket Vilâyetinin İslahiye Kaymakamlığına mektebi mülkiye mezunlarından Çine Kaymakamı sabıkı Latif beyin tayini tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

14 - 10 – 928

2305

Aksaray vilâyetinin Koçhisar kaymakamı Emin beyin sınıfile Denizli vilâyetinin Tavas kaymakamlığına tayini tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

14-10-928

2330

Münhal olan Üsküdar kaymakamlığına sınıfil Mudanya kaymakamı Fuat, Mudanya kaymakamlığına sınıfile Bandırma kaymakamı Faik, Bandırma kaymakamlığına sınıfile Menemen kaymakamı Hasan Fikri, Dikili kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezunlarından Bozkurt, Kırkağaç kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezunlarından Necati, Daday kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezun-

.....

larından Raşit, Gürele kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezunlarından Necati, Koçhisar kaymakamlığına sınıfıyla Gölpazarı kaymakamı Numan Sabit, Gölpazarı kaymakamlığına sınıfıyla talibi tahvil Haymana kaymakamı Ali Sabri, Haymana kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezunlarından Hilmi Abidin, İpsala kaymakamlığına sınıfıyla Ereğli kaymakamı Fuat Ereğli kaymakamlığına sınıfıyla Of kaymakamı Samı, Ladik kaymakamlığına sınıfıyla Osmancık kaymakamı Osman Nuri, Osmancık kaymakamlığına üçüncü sınıfla mektebi mülkiye mezunlarından Ahmet beylerin nakl ve tayinleri tensip edilmiştir,

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

23-10-28

2335

Meraş vilâyeti Enderin kaymakamı Gani beyin sınıfıyla vilâyeti mezkûrenin münhal olan Elbüstan kaymakamlığına naklile yerine sınıfıyla Gükson kaymakamı Hayri beyin tayini tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

23-10-928

Tahrirat müdürleri:

2353

Münhâl olan Kayseri vilâyeti tahrirat müdüriyetine Mektebi hukuk mezunlarından Mustafa. Vasfi beyin tayini tensip edilmiştir.

işbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

928-10-27

Vekâlet emrine alınanlar:

2242

Valiler:

Görülen lüzumu kat'ie mebni Urfa valisi Fuat beyin vekâlet 'emrine alınması Dahiliye vekâleti celilesinin 928-10-18 tarih ve 5366 numaralı tezkeresiyle vuku bulan teklifi üzerine icra vekilleri hey'etinin 928-10-21 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur. 23-10-928

2256

Görülen lüzumu kafi üzerine Cebelibereket valisi Bahattin beyin vekâlet emrine alınması Dahiliye vekâleti celilesinin 928-10-23 tarih ve 5835- numaralı tezkeresiyle vuku bulan teklifi üzerine icra vekilleri hey'etinin 928-10-24 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur. 24-10-28

Kaymakamlar:

2337

Görülen lüzumu kat'î üzerine Zaroşat kaymakamı Rauf Cavit beyin vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

928-10-23

Tasfiye edilenler :

2297

Görülen lüzumu kat'î üzerine Çemişkezek Kaymakamı Muhterem beyin vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur.

14 - 10-928

2300

Gülнар Kaymakamı Mustafa Sünbülü bey hakkında memurin kanununun muvakkat birinci maddesine tevfiķan muamele ifası tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurudur.

14-10-928

.....

2302

Mülkiye müfettişi sabıkı Ahmet Rifat, Ethem Fehmi ve Habishaneler müdiri esbakı Eftalettin beyler hakkında memurin kanununun muvakkat birinci maddesine tevfikan muamele ifası tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

14 - 10 – 928

2303

Ceyhan Kaymakamı sabıkı Atâ, Genç Kaymakamı sabıkı Ziya, Ereğli Kaymakamı esbakı Ecvet, Ovacık Kaymakamı Hayri, Hozat Kaymakamı Ferit, Mazkert Kaymakamı Fahri beyler hakkında memurin Kanununun muvakkat birinci maddesine tevfikan muamele ifası tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

14 - 10 928

N

2332

.....
Araç; Nusaybin, Ergani, Şitak, Bayramiç, Harran esbak
Kaymakamları Mehmet Ali, Mehmet Celâl, Abdûlkadir,
Fahredden, Cercis

enveri, Halif beyler hakkında memurin Kanununun muvakkat
birinci maddesine tevfikan muamele ifası tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

23 - 10 – 928

2333

Mülga Dahiliye nezareti müsteşarı Refik Tekirdağ
mutesarrıfı esbakı Hüseyin vessaf cebelibere ket mutasarrıfı
esbakı Hüseyin Hüsnü sabık mülkiye müfettişlerinden Emin
beyler hakkında memurin Kanununun muvakkat birinci
maddesine tevfikan muamele ifası tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasını Dahiliye vekili memurdur.

23 - 10 – 928

.....

TAMİMLER
İDAREİ UMUMİYE

İhtiyat Zabıtları hakkındaki müsvedde halinde talimata dair

3-10-28

4914

İhtiyat Zabıt ve ihtiyat askeri memurları kanununun otuzuncu maddesi mucibince muhtelif mevaddının tatbikatına ait olarak mudafaaı millıye vekâleti celilesinden tanzim ve irsal buyrulan müsvedde halindeki talimatnameden bir adedi leffen gönderildi efendim.

Bazı kaza isimlerinin tebdili hakkında

17-10-28

4948

İsim mşabeheti dolayısıyla hasıl olan iltibasın izalesi zımında Kayseri vilâyetindeki Aziziye kazasının ismi «Pınarbaşı» na Bayezit vilâyetindeki Kulüp kazasının ismi «Tuzluca» ya Adana vilâyetindeki Kars kazası isminin «kadirli» ye tebdili edilmiş ve Rize vilâyetindeki Atine kazasının ismi « Pazar » a tahvil olunmuştur. Tamimen tebliği keyfiyet olunur efendim .

.....

Cami hademe nizamnamesi hakkında

6-10-28

N 4969

Cami hademeleri Nizamnamesinin meriyete vaz'ı hakkında icra vekilleri hey'etince tanzim olunup Başvekâletten tebliğ edilen Kararnameyle mezkûr nizamnamenin musaddak sureti leffen gönderildi efendim.

—————

Eytama ait havaleler hakkında

8-10-928

5014

Emlâk ve eytam Bankasınca zirde isimleri yazılı Kaza ve Nahiyeler dahilindeki eytama ait mebalig posta havalenamesiyle namlarına gönderilmiştir havalelerin vürudunda mahallî posta idaresince Kaymakamlığa malûmat verilmesi Posta Telgraf mudiriyeti umumiyesine yazıldı Havalelerin vürudunda esbabının derhal haberdar edilmesi tebliğ olunur efendim.

—————

Köylerimizin isimleri hakkında

9-10-28

5039

« Köylerimizin isimleri » namındaki eserin vilâyetinize ait kısmı leffen gönderildi. İsimlerin

.....

.....
hizalarına yeni harflerle ve telâffuzu mahalli nazarı dikkata alınarak isimlerin tekrar yazılarak iade edilmesi ve vilâyet dahilinde başka köy varsa onların da ilâvesi tebliğ olunur efendim.

Üsküptek'i Türk emlâkından haczi fek edilenlerin esbabının mallarını teslim için Üsküp şehbenderliğimize müracaatlarının ilânına dair

18-10-28

5079

Üsküp şehbenderliğimizin sureti hususiyede icra ettiği tahkikata nazaran nefsi Üsküpte mahcuz Türk emlâki iki yüz beş olup bunlardan şimdiye kadar yetmiş adedinin haczi fek edildiği Hariciye vekâleti celilesinden iş'âr buyrulmuş ve haczi edilen işbu emlâkin esbabı ile sokak isimlerini ve hane numaralarını havi olarak vekâleti müşarunileyhadan gönderilen cevabın bir sureti leffen irsal kılınmıştır.

Esbabının mallarını berayı teslim Üsküp şehbenderliğimize müracaatları hususunun gazetelerle ve süveri saire ile ilânı tamimen tepliğ olunur efendim.

Sıra Numarası	Hane Sahibinin İsmi	Hane Numarası	Hanenin Kain Bulunduğu Sokakın İsmi veya Numarası	Mülâhazat
---------------	---------------------	---------------	---	-----------

1	Hüseyin Şehsuvar	60		12
2	Mehmet, ef.	183		19
3	Adem »	157		23
4	Hüseyin Mahmudoviç	2 «Ohrideka»		53
5	Selim Ahmedoeiç	«Kirişanska»		23
6	Abidin. ef.	52		150
7	Recep. Talip	283		1
8	N. N	192		21
9	Molla Mustafa Emir	«Voyvada mişka»		46
10	Mehmet ali çavuşaviç	28		20-21
11	Ali Recboviç	60		22
12	Hamza	177		23
11	Abidin Halim ef.	133		82
14	Mahmut hey İsmail	79		4
15	Ahmet. Ali	142		12
16	Yusuf İbrahim	<<Kara Görgeva>>		159
17	Hasan Rüstem	153		11
18	Haci Cafer	159		3
19	Raşit Aliyeviç	150		34
20	Korşisen (Durmuşaga)	166		9

Sıra Numarası	Hane Sahibinin İsmi	Hane Numarası	Bulunduğu Sokakın İsmi veya Numarası	Hane Numarası	Mülhazat
---------------	---------------------	---------------	--------------------------------------	---------------	----------

21	N. N			118	13
22	Hüseyin. Suleyman			186	14
23	Mehmet Mustafa			58	35
24	Ali Suleymanoviç			65	65
25	Yüsüf Salih			«Kara Gorgeva»	140
26	Durmuş abdullah			157	20
27	Kadir İsmail			134	7
28	Faik Raşit			153	13
29	Ethem Ali			40	19
30	İsmayil ef.			53	103
31	Kâzım, ef. Mustafa			«Tirimasti oktalar»	78
32	İbişan (İhsan) Mustafa			130	
33	Hasan Hüseyin			«Çara düşana»	191
34	Bayram Süleyman			«Şabaçka»	
35	Masli Aga			162	M.23
36	Celaleddin Hüseyin			141	24
37	Monla Şaban Ahmet			177	20
38	Arslan Manik			173	22
39	Abdullah ef.			137	30

Sıra Numarası	Hane Sahibinin İsmi	Hane Numarası	Hane Numarası	Mülhazat
---------------	---------------------	---------------	---------------	----------

40	Ferhat miroviç	125		61
41	N. N.	173		26
42	Sadik aga	170		18
43	Hüseyin bey.	«Voyvoda		
		mişka»		25
44	Nuri Celaleddiniviç	150		46
45	Süleyman haci Hüseyin	188		5
46	Mustafa. N.	127		33
47	Süleyman Sadık	«Kara		
		Görgevo»		30
48	N. N.	213		1
49	N. N	150		20
50	Mehmet adil	150		31
51	N. N	Karagörgeva		145
52	Sadık Nurettin	188		6
53	Yunus Ef.	124		30
55	Ali	155		106
56	N. N	118		12
57	Yahya mehmet	148		13
58	Adem nevzat	140		0
59	Mehmet ağa N.	Novo varoska	117	
60	Kahveci Huseyin	150		—

Mülâhazat	Hane Numarası	Hanenin Kain Bulunduğu Sokakın İsmi veya Numarası	Hane Sahibinin İsmi	Sıra Numarası
-----------	---------------	---	---------------------	---------------

15	141	Berber Ömer	61
62	135	Müslim Abduloviç	62
21	141	Mehmet Halit	63
31	135	Hafız İsmayiloviç	64
19	142	Derviş Hamit	55
—	146	Demir zeynel	66
41	158	Recep aydın	67
6	178	N. N	68
—	Beli ordo	N. N	69
11	137	N. N	70

Recep beyefendinin Nafia Vekâletine tayin edildiği hakkında

20 - 10 – 28

5292

Ehvali Sıhhiyesine binaen istifa eden Behiç bey efendiden inhilâl eden Nafia vekâletine Kûtahya meb'usu Recep bey efendinin tayininin tasdıkı âliye ıktıran eylediği Baş vekâleti celileden iş'ar buyurulmakta tamimen tebliği keyfiyet olunur efendim.

Hulasa

Kaçakcılığın men ve takibi hakkında

21 - 10 – 28

5295

Vekâlet son zamanlarda memleketin muhtelif noktalarında bir çok kaçakçılık vak'aları hadis olduğundan haberdar olmaktadır ahiren yapılan bir tetkik bunun maatteessüf gittikçe de artmakta, olduğunu gösteriyor kaçakçılık ahlâk ve kanuna mugayir bir hareket olduğu gibi namuslu tüccarların zararını mucip olduğu cihetle iktisaden de muzur neticeler ve buhranlar tevlit eder aynî zemanda varidatı devleti tenakusa ve bilnetice kuvayi devleti vehme uğratmakta olduğundan vatan aleyhinde irtikâp edilen bir ihanettir. Bir yerde kaçakçılık vuku bulduğu, çoğaldığı ve failleri tutulmadığı zaman en evvel memurlarımız ve bilhassa memurin inzibatiyemiz zan ve töhmet altında kalıyor bunada sebep kaçakçılığın katil ve cerh gibi münferit ve şahsi olmasından ve kaçak eşyanın memlekete sokulması, saklanması, satılmasının muhtelif ellere ve şekillere mühtaç bulunmasındandır. Filhakıka kaçık eşyanın getireni, saklayanı satın alanı, sermayedarı., ve satanı bulunması zaruridir bir şehirde bir muhitte hususi kafileler halinde yapılan kaçakcılığın his edilmemesi ve faillerinin meçhul

.....
kalması ve yahut faillerinin kimler olduğu ve olabileceğinin şubhe edilmemesi imkânî yoktur.

Her şehrin her köyün her muhitin kaçakçıları onlara yataklık eden üşerası herkesce maruftur bugibileri memurlarda, esnafda halk da bilir bukadar malûm bir keyfiyet karşısında idare memurlarımız ve zabitanın lakayt kalabilmesi iştirak değilse bihakkın ihmal şübhesini uyandırıyor.

Binaenaleyh bir yerde kaçakçılık mahsus olduğu zaman evvel emirde bugibi mazannei sui mükerrerler hakkında tahkikat ve takibat icrası lâzımdır bu tahkikat ve takibatın ihmali memurlar hakkında da iştirak ve intifa şübhesini uyandırır. vekâlet kaçakçılığın meniyle mükellef olan memurların bu kabil töhmet şaibeleri altında kalmasını katiyen arzu etmediği gibi Cümhuriyet memurlarının da buna tahammül etmeyeceğine emindir.

Binaberin: bu tahriratın alındığını müteakıp merkez Vilâyet, kaza ve nahiye ve köylerde kaçakçılık edenlerle onlara yataklık edenler ve kaçak eşya alıp satanlar ve ne gibi mevât hakkında kaçakçılık yapıldığı, nerelerden ve ne suretle ve hangi vasıtalarla getirildiği ve ne suretle ve kimler vasıtasıyla pazara çıkarıldığı ve nerelere sevk edildiği tesbit edilmelidir. Kaçakçılığın menbaı, vasıtası, ve vechi istihlâki bu suretle tahdit olunduktan sonra kaçakçılar ve

.....
hususiyile yatakları ve vasıtaları mütemadiyen takıp olunmalı.

Altıncı cilt kanunlarımızın dört yüz yetmiş dokuzuncu sahifasında munderiç 22 haziran 928 tarih ve 1126 numaralı (kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki kanun) bu babta ahkâmı şedideyi ihtiva eylemekte ve memurları kâfi selahiyetlerle techiz etmektedir. ezcümle üçüncü maddesiyle kaçakçılık faillerini ve teşebbüslerini men ve takıp etmek vazifesiyle en evvel her mahallin en büyük mülkiye memurunu mükellef kılıyor kanunun on üçüncü maddesi ise (kaçakçılık vukuuna bilerek musameha edenler veya vazifelerinden ihraç edilmekle beraber derecei musameha ve iştirake göre iki seneye kadar tecziye edileceğini) gösteriyor. rüesayi memurini mülkiyenin bu selahiyetleri ciddiyetle istimal ederek kaçakçılığa meydan ve imkân bırakmamalarını ve hadis olacak en küçük bir kaçakçılık vak'asını şiddetle takıp ve mütecasirlerini tecziye etmelerini bir kerre daha hatırlatmak ve kaçakçılığa ve kaçakçılara nefes aldirmayacak bir sureti mütemadiye ve ciddiyede takıp olunduğu takdirde kaçakçılığın bu günkü şekil ve derecesine bir nihayet verilebileceği kanaatında olduğunu arz etmek isterim.

Vilâyetlere yazılmış, berayi malûmat vekâletlere ve başvekâleti celileye arz edilmiştir.

.....

Kıyafeti askeriye benzeyen
oniformalar hakkında

5333

Bazı devair ve müessesatta müstahdem eşhasın kıyafeti askeriye benzeyen oniformalarının teptili hakkında icra vekilleri eey'tinin 10 teşrinievvel. 928 tarihli içtimasında muttihaz karar üzerine tanzim olunup Başvekâletten tebliğ buyrulan kararname ile merbutu listenin musaddak suretleri leffen gönderildi efendim.

Kararname

7205

Müdafaa-i milliye vekâleti celilesinden yazılan 2/10 28 tarih ve kavanin 1851 numaralı teskerede, muhtelif zamanlarda muraceat ve bazıları tashih, edilmiş olmasına rağmen devair ve müessesatı resmîye ve hususiyede müstahdem bazı eşhasın kıyafeti türlü türlü tesbit edilmiş ve bunlardan çoğunun kasketlerine ufki olarak sarı ve beyaz renkte dar ve ya geniş sırma şerit konulduğu ve bir kısmının askerî kıyafete benzeyen kumaş ve biçimde elbiseler giymekte olduğu görüldüğünden merbut cetvelde yazılı müessese ve teşkilâtta müstahdem eşhasın kıyafetlerinin teptili ve şapka-

.....

larında memurini askeriyeeye benzer surette sırma şerit takılmaması ve yakı ve cepleri itibariyle de Askerî oniformaya müşabih hâki elbisenin yalnız askerlere hasr ve tahsisi hakkında bir karar ittihazı teklif olunmuştur.

Keyfiyet icra vekilleri hey'etinin 10 - 10- 23 tarihli içtimasında tezekkür edilerek merbut listede mukarrer devairin oniformalarından müdafaai milliye vekaletine birer numune gönderilerek tashihine tevüssül edilmesi için alâkadar makamata tebligat ifası tasvip ve kabûl olunmuştur.

10-10-23

« Suret »

Adiliye mubaşirleri

Rusumat memurları

Orman bekçileri

İtfaiye gurup amirleri

Polis merkez memurları

Zabitayi belediye memurları

Bazı ecnebi bankaları odacı kavasları ile şoferleri

Hariciye vekâleti kavasları ve odacıları

Bazı resmi ve hususi mektepler talebesi

Ecnebi mektepler talebesi

Perapalas, Tokatlıyan, Ankarapalas gibi maraf otellerin müstahtimini

Şurayı devet odacıları

Yeni harfler hakkında

22-10-28

5281

Maarif vekâletinin 17 - 10 - 1928 tarih ve- 27544-10474 numaralı teskeresinin sureti leffen gönderildi :

Memurinin yeni harflerin tedrisi için her yerde açılmış olan kurslara devamda alâkasızlık göstermeleri gayrı caiz bulunduğundan behemehal kurslara devamının teminile malumat ve melekelerinin kısa bir zaman zarfında Devlet umurunu yeni harflerle tedvir için kâfi bir seviyeye isali esbabının istikmali ehemmiyetle ve tamimen tebliğ olunur efendim.

« Suret »

Memleketin her tarafında maarif teşkilâtına mensup anasır, memurları yeni harflerle devlet muamelâtını tedvire kadir bir vaziyete getirmek için tavzif edilmiştir. Bir memur zümresinin bulunduğu her yetiştirmek için kendisi tarafından yapılması icap eden gayreti sarfa amade muallimler mevcuttur.

Bazı taraflarda memurlar için açılan kurslarda devam mes'elesinin aldığı şekil, devletce tahakkuku istenen vaziyetin husulini tedris anası

.....

rının kifayetine rağmen tavik edebilecek bir mahiyet iktisap etmiştir. Bazı yerlere kurslara devam etmeyen memulardan bir kısmının esbabı mucibe olarak yeni harflerle muamelâtın tedvirine bir buçuk sene sonra başlanacağını sert ettikleri bir kısım memurların kısa bir müddet sonra tekaüt olacaklarını hesap ederek alâkasızlık gösterdikleri bazılarından kurslara devamı bir haysiyet mes'alesi telakki ettikleri ahiren muhtelif mahallerde teftişatta bulunan müfettişler tarafından tesbit edilmiştir. Seydişehir kaymakamının kendisiyle görüşen maarif müfettişine ancak 11 Teşrinievvelde ertesi günden itibaren bilimum memurları kurslara devam ettireceğini söylemesi, Bozkır kaymakamının; köylerden gelen eshabı mesalihin işlerini ancak bitirebildikleri için vakit bulamadıklarından dolayı kurslarda hangi zamanlarda tedrisat yapılmasının münasip olacağını henüz, düşünmeğe başlaması, Çömre kaymakamının da memurların kendi kendilerine çalışmakta olduklarını ifade etmesi, malumat ve melekeleri devlet umurunu yeni harflerle tedvir için kâfi bir seviyeye vasıl olamayan memurlarımızı bir an evvel yetiştirmek emniyesinin tahakkuku için bazı mülkiye amirlerinin harf mes'alesine karşı duydukları hassasiyeti, mâlik oldukları fikiri takıp ve ikdamı tezyit etmelerini lüzumlu bulduran espap meyanındadır.

.....
Keyfiyeti arz ve büyük hedefin istihsali için bütün mülkiye amirlerinin nufuz ve kanuni selâhiyetlerini alâka ve ihtimamla istimale tahrik buyurmalarını rica ederim efendim.

Ecnebi konsolosların valilerle ne gibi hususatta muhabere edebileceklerine dair.

25- 10 - 28

5438

Türkiyede bulunan ecnebi konsolosların hangi makamatımızla muhabereye selâhiyetler oldukları hususunun tayinde tereddüt edildiği bazı vilâyetlerimizden vaki olan istilâmlardan anlaşılmakta olup malum olduğu üzere Konsoloslar mensup oldukları devletin tab'asını himaye ve hukuk ve teamülâtı beynelmileleye ve muahedatı münakidde mucibince teb'ai mezkûrenin hukuk ve menafiini müdafaa ile mükellef olduklarından memleketimizde bulunan ecnebi Konsolosları ve ya gaybubiyetlerinde kendilerine vekâlet eden memurlar ile ecnebi sefaretlerde Konsolosluk umurunu tedvire memur olan zevat, salifüzzikre maksatla ve mahkemelerimizin selâhiyet ve serbeetii vezaif ve kararlarına müdahale etmemek şartıyla idari, ticari, iktisadi mesail hakkında havzaî memuriyetleri dahilinde bulunan vilâyetle

.....
rin en büyük makamları yani bizzat valilerle Türkçe olarak muhabere etmek hakkını haiz bulunmaktadırlar.

Vilâyet devairi sairesi ile icra edecekleri resmi muhaberat ve temasların resen yapılmayıp kezalik valiler vasıtasıyla temin ve icrası icap eder. Mantıkai memnua dahilinde bulunan Savet ve İran Konsoloslarına gelince; bunların da zıkr olunan kaide haricinde istisnai bir muameleye tabi tutulması için bir sebep mevcut olmayıp esasen mezkûr Konsolatoların havzai idareleri buldukları şehirlerde inhisar etmekte olduğundan mercileri ancak merkezlerinde mukim oldukları vilâyetler makamlarıdır. Bu suretle maamele olunması Hariciye vekâletinden vuku bulan iş'ar üzerine tamimen tebliğ olunur efendim.

28 - 10 – 928

Hülâsa 5491

Memurinin kurslara devamları hakkında

Bilcümle devlet memurlarının Kurslara devamının mecburi ve Kurs nihayetinde muallim tarafından imtihan edilerek neticesinin vesikaya raptı hakkında İcra vekilleri hey'etinin 17-10-928 tarihli içtimaında muttihaz karar

.....
üzerine tanzim olunup Başvekâletten tebliğ duyurulan Kararnamenin musaddak bir sureti leffen ve tamimen gönderildi efendim.

Kararname

7232

Maarif vekâleti celilesinden yazılan 16-10-928 tarih ve 10407 numaralı tezkerede memleketin, muhtelif yerlerinde açılmış olan memurin kurslarında yapılan tedrisat nihayet bulmak üzere olduğundan memurinin bu kurslardan ettikleri istifadenin derecesi tayin ve tesbit olunmak üzere dikte ve kıraat dan bir yoklamaya tabi tutulmaları teklif edilmiş ve keyfiyet icra vekilleri hey'etinin 17-10-928 tarihli içtimamında tezekkür edilerek maariften mutehassiyin idare ettiği kurslara bilcümle devlet memurlarının devamı mecburi ve kurs nihayetinde muallim tarafından imtehan edilerek neticenin idare rüesası ve- muallim imzasile bir vesikaya raptı muvafık: görülmüştür.

.....

UMURU MAHALLİYE

—————

Vilâyet aliyesine:

Hülâsa:

Köy sınırları defterinin tapoya verilmesi ve muamelesi noksan kalanların ikmali hakkında:

3-10-28

9334

1— Köy kanununun üçüncü maddesinde köylerin tesbit ve idare hey'etince tastik edilen sınır kâatlarının Tapo idarelerine kayıtları yapılmak üzere tevdiî musarrahiken Köylerin tesbit ve idare hey'etlerince tastik edilerek muktazası Köy hey'etlerine tebliğ edilmiş iken şimdiye kadar asıllarının Tapo idarelerine tevdi edilmediği müfettişliklerden bildirilmekte olduğundan tanzim ve tastik edilmiş olan sınır kâatlarının tapo idarelerine tevdiî .

2— Bununla beraber mezkûr sınır kâatlarının idare hey'etlerinin tetkik ve tastikinden evvel bir kerede tapo idarelerince tetkiki veyahut idare hey'etlerince esnayı tetkıkatta tapo müdür veya memurlarında idare hey'eti içtimasında

.....
hâzır bulundurularak malumat ve mütalaalarının alınmasında faide olacağı.

3— Sınır kâğatlarından tapo idarelerine ikişer nusha verilip bir nushasının merkez teşkilatına dahil olup kadim mahzenler sebebiyle filhâl . İstanbulda ifayi vazife eden merkez tapo müdüriyeti muavinliğine gönderilerek kuyudu kadime mahzeninde hıfz ettirilmesi halen ve istikbalen her dürlü şaibe ve tehlikelerden mahfuzunu temin edeceği cihetle mas'ahata pek muvalık bulunacağı derpiş edilmekte olduğu tapo ve kadastura müdüriyeti umumiyesinden bildirilmiş ve sureti iş'ar vekâletcede muvafık görülmüş olduğundan keyfiyetin kaza kaymakamlık nahiye müdürlüklerine tapo idaresine bütün Köylere tebliği tamimen tavsiye olunur.

Göykanunun mevki meriyete vazından itibaren üç dört sene mürur ettiği halde bazı köy hudutlarının tesbit ve idare hey'etlerince tastık edilmediği anlaşılmaktadır. Vilâyetiniz dahilinde hududu tesdit ve idare hey'etince tastık edilmeyen nakadar Köy vardır? ve tesbit edilmemesi esbabı nedir? .Bir çok ihtilâfata sebebiyet veren köy hudutlarının tarifati kanunuiye dairesinde tesbitile musattak iki musha sınır defterlerinin tapo idarelerine tevdi ve bir suretinin köy hey'eti ihtiyariyesine teslimi ve neticenin iş'arı temenni olunur efendim.

.....
Bütün vilayetlere, mülkiye müfettişliklerine adliye vekâleti celilesine ve tapu müdüriyet umumiyesine yazılmıştır.

Hulasa:

Fen memurlarına ihtisas zammı itasına mesağ kanunî olmadığına dair:

1-10-928

9411

Devlet ve vilâyet yollarının tevhide hakkındaki kanunun ikinci maddesinde memurini fenniyeye maaş ve tahsisatı fevkaladeleri mecmuunu, teeavuz etmemek üzere buldukları mıntihanın icabatına göre ihtisas ücreti verileceği ve mezkûr ücretle müstaktem fen memurlarının ihtisas zamaimi hakkında birkeydi kanuni ihtiva etmemekte olduğundan ücretle istihdam edilmekte olan fen memurlarına ihtisas zamaiminin itasına mesağ kanuni olmadığı bir yanlışığa mahal kalmamak üzere tamimen tebliğ olunur efendim.

Hülâsa:

Hurufat kasaları hakkında.

9567

6 - 10 - 28

Yeni Türk harflerine göre tertip edilen kasa nümunesi mefufdur devlet matbaasının buna dair tahriratı Sureti balâya yazılmıştır vilâyetiniz

.....

matbaası için bu esasa göre matbaa kasalarını tanzim ve tertip etmek istenildiği takdirde doğrudan doğruya Devlet matbaası ile muhabere edilmesi tamimden tavsiye olunur efendim.

**Maarif vekâleti talim ve terbiye
dairesi riyaseti aliyesine**

Matbaamızda yeni hurufat kasalarının tertibinde nazarıdikkata alınan esas Türkçe yazı ile beraber İngilizce Almanca ve Fransızca lisanlarında tertip için aynı kasalardan istifade edebilmelidir ki bu bizim tap ettiğimiz kitaplar için lüzumludur. Binaenaleyh bu esasa göre tertip edilmiş olan hurufat kasalarımızın taksimatını gösteren merbuten mütekeddim cedvellerin kırmızı ile çizilen kısmı vilâyet matbaaları için belki lüzumlu ad edilmeyebilir bu taktirde bu kısımdaki gözler aynı cins hurufatın kaçük majüskül harflerini tevzi etmek icap eder vilâyat matbaaları için yeni hurufat ve kasa tedarik ve teminini bir hizmet telekkı ederiz. Bunun için bize vaki olacak resmi müracaatları kendi siparişlerimiz gibi takıp ve ifa ederiz aynı zamanda kasa imalinde bir ihtikâr karşısında kaldığımız cihetle tevsi ve yeni makinelerle teçhiz etmekte olduğumuz matbaa marangozhanesinde yeni hurufat kasalarını imal edeceyiz

.....
Binaenaleyh, vilâayat matbaalarının hurufat kasası ihtiyaçlarını da
bedeli mukabilinde temin edebileceğimizi arz ve bilvesiyle
takdimi ihtiramat eylerim efendim
30-9-928

Hülasa

Belediye meclislerince, tahsili amval kanununa istinaden
verilecek haciz kararları hakkında

9630

19 - 10 - 28

Belediye vergi ve resimleri kanunu mucibince tahakkuk eden vergi ve rusumu belediyenin müteahhitlerden tahsili için tahsiliemval kanununa tevfikân ittihaz olunan haciz kararlarının bazı belediyelerce hakkı kazalarının hududu belediye inhisar ettiğinden ve belediyeler namına niyabeti olmadığından bahsle infaz edilmemekte olduğu ceryan eden muhabereden anlaşılmıştır.

1— Belediye vergi ve resimleri kanununun 45 inci maddesinde [işbu kanunda muharrer belediye vergi ve resimleri tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunur. Bu hususta belediye meclisleri tahsili emval komisyonu makamına kaimdir.] Denildiğine ve bidayeten ehkâmı mevzua dairesinde tekemül ettirilmiş karar mevcut olduğuna nazaran medyun hangi belediye hududu bulunursa bulunsun o belediye vergi ve rusumü mutahakkıkanın kendi vesaiti icraiesiyle tahsiline salâhiyettedir.

.....

2— maamelatı hacziyenin icrası için diğer belediye hey’eti tarafından ayrıca birkarar ittihazına mahal ve lüzum bulunmadığı cihetle bu babta niyabeten ifai vazife ve itayi hükm mevzu bahis değildir .

3— Belediyeler bu nev muamelatı tahkikiye ve tahsiliyede mütekebilen yekdiğerine muavenet ve müzakeretle mükelleftir.

4— Belediye meclislerince tahsil emval kanununa istinaden verilecek kararların diğer belediyelerce icra edilmesine mani bir kaydı kanuni yoktur. Sarahati kanuniye haricinde indî mütalaalarla muamelâtı tahsiliyenin teahhura uğratılması caiz olamayacağından muktezasına göre muamele ifası ve bisut muhaberata meydan verilmemesi tamimen tebliğ olunur.

Vilâyetlere Şehremanetlerine. Mülkiye müfettişlerine yazılmış ve berayi malumat Adliye ve Maliye vekâletlerine arz olunmuştur.

Kararname sureti

Karar numarası. 7159

No: 9649

10 Mart 627 tarih ve 4905 numaralı kararnameye zeyldir.

Kanunen yol mükellefininden istisnası icap eden malul fakirler hakkındaki emraz cedvelinin

.....

alelumum iltihabatı derniyeyi azime ve mafsalıye hanesine feâl iltihap büre husyei dernî cümlesinin ilâvesi ve müterekki (İntifahırree) hastalığının da zeylen ithali, Dahiliye vekâleti celilesinin 17Eylül 928 tarih ve 714 numaralı tezkeresiyle vuku bulan teklifi üzerine İcra vekilleri hey'etinin 23 - 9 - 928 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur. 23 Eylül. 928

No: 9649

Hülâsa

Yol mükellefiyetinden istisnası eden malûl fakirlerin emraz cetveline bazı emrazın ilâvesine dair.

Yol mükellefininden istisnası icap eden malûl fakirler hakkındaki emraz cedveline bazı emrazın daha ilâvesine dair İcra vekilleri Hey'eti celilesinin 23 - 9 - 928 tarihli içtimasında müttehiz karar üzerine tanzim olunan kararnamenin sureti balâya çıkarılmış olmakla tamimen tebliğ olunur efendim.

Hülâsa:

Emlâki millîye ihale komisyonlarına belediye âzalarının iştiraki hakkında.

14-10-28

9663

Müzayede, münakaşa ve ihâlât kanunu mucibince emlâki millîye ihale komisyonlarına belediye âzalarının iştirak etmediği ve ücreti huzur verilmediği cihatle belediyelerce intihap olunan âzanın komisyonlara devam etmediği Maliye vekâleti celilesinden 27-9-928 tarihli ve 7244-126 numaralı tezkere ile bildirilmektedir.

Umumî muvazene kanunu mucibince satılacak gayri menkul emvali millîyenin müzayede ve ihale muamelesi için kanununa merbut talimatnamenin onikinci maddesi ahkâmına tevfikân müteşekkil komisyonlara tayin ve idarei umumiyeyi vilâyat kanununun 62 - 64 üncü maddeleriyle lağv edilen müntahap hey'eti idare âzası yerine belediye meclisi âzasından birinin memur edilmesi icra vekilleri hey'eti celilesinin 11-8-26 tarihli içtimada müttehaz karar icabından olduğu gibi müzayede, münakaşa kanun ve talimatnamesinde komisyon âzalarına ücreti huzur itasına dair bir kayıt ve sarahat mevcut değildir. Binaenaleyh müzayede komisyonlarında isbatı vücut etmek

.....
üzere bir azanın tefrik ve isminin mahallî mal memurluğuna iş'arı lâzım ve kanuni olup bu lâzimenin ifası ve komisyon âzalığına tayin olunduğu hâlde iştirak etmeyenlere kanunî vazifesini yapmamış nazariyle bakılarak haklarında takibatı kanuniyede bulunulması lüzumu tamimen tebliğ olunur.

Vilâyetlere, Şehremanetlerine ve mülkiye müfettişliğine yazılmış ve berayi malûmat Adliye ve Maliye vekâleti celîlelerine arz edilmiştir.

831 numaralı sular kanunu hakkında

15-10-928

9668

831 numaralı sular kanununun suveri tatbikiyesini mübeyin nizamname Başvekâleti celile Müdevvenat müdüriyetinden tebliğ edilmiştir.

Kanunu mezkûrun belediye ve köy ihtiyar meclislerine devrini derpiş eylediği suların sureti devrinde Evkaf idaresiyle bazı belediye ve ihtiyar hey'etleri arasında tekevün nokta nazar ihtilâfı esaslı bir surette hal ve ber eden işbu nizamname ahkâmının en kısa bir zamanda tatbikiyle kanunen belediye ve köylere devri icap eden sulara ait akarat gelirlerinden istifade edilmesi lâzımdır.

Kanunun beşinci maddesi belediye ve köy meclislerini kendilerine devr olunan bu sulara

.....

ait tesisatı asrî bir hale ifrağ ile mükellef kılmakta mevcut su tesisatının miktar, evsaf ve sair havassı itibariyle o mahallin nüfusuna ve şeraiti hususiyesine nazaran hıfzıssıhha kavaidine muvafık bir surette ıslah, tadil ve yeniden inşası için her belediye ve köy meclisini bir proje tertip ve tanzim ile mecbur tutmaktadır.

Belediye ve köy idareleri için kasaba ve köylerinin sıhhati umumiyesi üzerinde müessir ve müfit olacak geniş bir faaliyet sahası açan kanunun bu maddesinin kemali ehemmiyetle takıp ve tatbik edilmesi icap eder.

Bu mühim vazifenin tamamıyla ve zamanında ifası için de sulara mevkuf olup belediye ve köylere devr olunan nukut ile akaratı mevkufa gelirlerinin hiç bir tarafa sarf edilmeksizin tesisatı mutasavvere projelerinin tanzimine hasredilmek üzere mahalli bankalardan birinde muhafaza ve tenmiye edilmesi lâzımdır.

Keyfiyetin kemali ehemmiyetle takıybi ve netayici hasıladan peyderpey malûmat itasını tamimen reca ederim efendim.

Suret

Çelik ve kont borular icabeden bütün evsafa malik olmakla beraber mukavemet itibariyle kont

.....
boruların tercihen istimali daha muvaffiktir.

Büyük kuturdaki kont borular 75-125 orta kuturlular 50-90, küçük kuturlular 30-70 sene dayanmaktadır. Çelik boruların dayanma müddeti ise büyük kuturlularındaki 30-70, orta olanların 25-40 küçük kuturluların ise 15 - 30 seneden ibarettir.

Bu nukata misal olmak üzere onbeşinci Lüi zamanında Versay saray parkına ferş edilmiş olan 325 milimetre kutrundaki kont borular halen sağlamlılığını muhafaza etmektedir.

Çelik borulara gelince: devam müddetleri hakkında kanaati kat'ie husule gelebilmesi için istimale başlandığı tarihten itibaren henüz mühim bir zaman geçmemiştir.

Binaenaleyh mukavemeti bit tecrübe sabit olan kont boruların tercihen istimali tavsiyeye şayan ve beldelerin menafii icabatıdandır.

Su boruları hakkında

19-10-928

9713

Şehir ve kasabalara isale edilecek sular için tedariki lazım gelen borularda aranılması icabeden evsaf hakkında Nafia vekâleti celilesinden 7-10-

.....
928 tarihli tezkereye leffen gönderilen mütalâaname sureti balâya nakil edilmiştir.

Münakaşa şartnamelerinin tanziminde keyfiyetin nazarı dikkatte bulundurulması tamimen tebliğ olunur efendim.

Bilumum vilâyetlere, şehiremanetlerine, mülkiye müfettişliklerine, yazılmış berayı malûmat Nafia ve Maliye vekâletlerine arz olunmuştur.

Muallimler maaşatı hakkında

14-10-928

9750

Mekteplerin tatil devresinde naklen başka vilâyetlere tayin edilen muallimlerin maaşatının tesviyesi bazı vilâyetlerce tereddüdü mucip olduğu görülmektedir.

1— Maaş kanununun ikinci maddesinde naklen tayin edilen memurların on beş gün zarfında yeni vazifelerine mübaşeret etmedikleri taktirde fazla geçen günler için maaş verilmeyeceği ve kanunu mezkûrun üçüncü maddesinde kanunî mezuniyetlerin istimali esnasında tahvili memuriyet eden memurlar için ikinci maddedeki müddet, mezuniyetin hitamından itibaren başlayacağı ve bu suretle mezun olanların sabık maaş

.....
ve tahsisatları tam olarak verileceği mukarrerdir.

Maaş kanununun anıfülbeyan iki maddesi bir muvazene dahilinde nakli memuriyet eden memurlar hakkında kabili tatbik olup ayrı ve müstakil bütçelere malik vilâyetler arasında nakli memuriyet eden memurların alâkasını kat ettiği tarihten itibaren maaşında bütçeden ihracı ve yeni memuriyeti dolayısıyla intisap ettiği vilâyet bütçesinden tesviyesi zaruri bulunmuştur.

2—Memurin kanununu 78 nci maddesinde memurların mezuniyet esnasında maşına ve memuriyet hukukuna halel gelmez ve muallimler tatil zamanında mezun adedilirler denilmekte olduğu cihetle bu ahkâmı kanuniyeye tevfikan muallimlerin tatil zamanına ait maaşlarının tesviyesi lâzım gelmekle beraber tatil esnasında başka vilâyetlere nakil edildikleri taktirde nakli tarihinden itibaren yeni tayin edildiği mektep de tedrisata mübaşeret edinceye kadar maaşını yeni tayin olunduğu vilâyet bütçesinden tesviye edilmesi muktazidir.

3— Maaş kanununun ikinci maddesinin son fıkrasında her ne sebeple olursa olsun muayyen müddette mahalli memuriyetine muvasalat etmeyenlere yolda geçen fazla günler için maaş verilmez denilmesine ve muayyen müddetin on beş gün olarak tayin edilmiş olmasına ve muallimlerin kanuni mezuniyetleri olan tatil zamanını istedik-

.....

leri mahalde geçirmekte serbest bulunmalarına binaen on beş gün zarfında yeni vazifesine mübaşerete icbar edilmeyeceklerinden mektebin küşadında tedrisata devam etmeye mecbur olmakla beraber tahvili memuriyetinin tatil nehayetlerine tesadüf eylesmesinden dolayı mahalli memuriyetine muvasalatı teehhür eden muallimlerin tatil devresi nehayetlerinde tayin edilmiş bulunmalarıda nazarı itibara alınarak mektebin küşadından itibaren o miktar için maaşları verilir on beş günden fazla günler için bir şey verilmez.

4— Kanuni mezuniyetlerini istimal halinde bulunan muallimlerin infikâk tarihlerinin tayinine imkânı maddi olmadığından tahvil emrinin tebliğ tarihi infikâk tarihi addedilerek muallimin ayrıldığı vilâyetçe kistelyevm maaşının ona göre hesap edilmesi lâzımdır.

5— İdarî vazife ile de mükellef olup mektebin müdürü ve ya baş muallimi olan ve makam tahsisat olan muallimlerin nakledildikleri mektepte idari vazife ve hizmeti ifaya tatil esnasında da mecbur olduklarından on beş gün zarfında muvasalat etmedikleri taktirde fazlası için maaş verilmez. Bu kabil muallimler için infikâk tarihi vazifesinden ayrıldığı tarihtir.

6— Ona göre muamele ifası tamimem tebliğ olunur efendim.

.....
7— Bütün vilâyetlere, mülkiye müfettişliklerine yazılmış
Maarif ve Maliye vekâleti celilelerine arz edilmiştir.

Hülâsa:

Vilâyet dahilindeki memba ve maden sularının tahliline dair.

10-10-28

9757

Vilâyeti Aliyeleri dahilindeki memba ve maden suları ile içilmekte bulunan alelumum suların baktryolojik ve kimyevi tahlillerinin icrası çok lüzumlu ve faideli görülmektedir. Bu maksat için vilâyet ve belediye bütçelerine kâfi miktarda tahsisat vaz'ı ve tahlilât neticesinden de vekâlete malûmat verilmesi tamimen tebliğ olunur.

Vilâyata, ve Şehremanetilerine, Mülkiye müfettişliğine ve berayi malûmat Sıhhiye vekâleti celilesine yazılmıştır.

Hülâsa:

Belediye vergi ve resimleri kanununun onuncu maddesinin
tatbikatı hakkında,

11 - 10 - 28

9758

Belediye vergi ve resimleri kanununun on:

.....
üçüncü maddesi tatbikatında bazı yolsuzluklara meydan verildiği muhaberatın anlaşılmaıyla bervchiatî muamele ifası tamimen tebliğ olunur.

1— Belediye vergi ve resimleri kanununun ön üçüncü maddesinin fıkrâi ahiresi pazar günlerine şamil olup eyyamı sairede hiçbir veçhile yaya kaldırımaların işgaline müsaade edilemez.

2— Sabit bir yer işgal etmeyen araba ve hayvanlarla getirilerek bir yere vaz edilmeden hayvan veya araba üzerinde satılan odun ve kömürlerden namile ve bu ibareye istinaden rüsum istifası muvafık değildir.

3— Bilumum vilayet ve şehremanetlerine mülkiye müfettişliğine ve berayı malûmat Mâliye ve iktisat vekâletlerine yazılmıştır.

Hülâsa

Memurin kefaleti müteselsile sandığının Mal sandıklarıyla hisaben birgüna irtibatı olmadığına dair

21-10-928

9841

15-10-928 tarihli ve 8813 numaralı tahriratı umumiyeye zeyildir:

.....

Memurin kefaleti müteselsile sandığının mal sandıklarıyla hesaben bir güne irtibatı olmayıp her muhasibin muamelâtı ayrı ayrı kontrol ve rüyet olunmakta bulunmasına binaen ziraat bank şubesi bulunmayan kazalarda kefalet tevkifatının mal sandıklarına teslimi karışıklığı mucip görülmüş ve ancak bu kabil mahallerde bulunan muhasipler icra eyledikleri tevkifatı azami bir ay zarfında posta ile en yakın mahaldeki ziraat bank şubesine irsal eylemekle muvazzaf ve mükellef tutulmuş olduğundan o veçhile muamele ifası Maliye vekâleti celilesiyle bil muhabere takarrür ettirilmiş olmakla tebliğ olunur efendim.

Hülâsa:

İdarei hususiye ve belediye bütçelerinden maaş alanlardan katedilmekte olan mazuliyet aidatının irat kaydına dair.

22-10-28

10065

Memurin kanununun elli dokuzuncu maddesinin idareten azli ilga olmasından dolayı bazı vilâyetlerce mazuliyet aidatının takaüdiyye zammıyla maşattan kat olunan yüzde on ikilerin tamamen mal sandıklarına teslim edilmekte olduğu ceryanı muameleden anlaşılmaktadır.

.....

1— 341 senesi muvazenei umumiye kanununun 26 cı maddesinin fıkrai ahiresinde mülhak ve hususi bütçelerle idare olunan devair ve müessesat memurlarının mazuliyet maaşları mensup oldukları bütçelerden verilir ve ancak işbu devair ve müessesat memurlarının maaşatından tevkif olunan yüzde on iki aidat tekaüdiyenin yüzde ikisi mazalियet maaşı karşılığı olarak dairesince alıkonulur denildiğine ve hususi bütçe ile idare olunan idare hususiye ve belediye memurlarından memuriyetinin lâğv ve kadro harici gibi sebeplerle açıkta kalanlara memuriyn kanununun 85 nci maddesi mucibince ve bu madde hükmüne tevfikan açık maaşlarının mensup olduğu bütçeden tesviyesi lâzım geleceğine ve bundan muahher olan memuriyn kanununun bu madde hükmünü ilga eylememiş olduğuna nazaran takaüdiyeye tabi memuriyn maaşatından kat edilmekte olan yüzde on ikiden ikisinin kemakân dairesinde alıkonularak irat kaydedilmesi ve yüzde onların mâliyyeye itası.

2— maşattan tevkif edilen yüzde on iki aidat tamamen mal sandıklarına yatırılmış ise mezkûr yüzde ikinin bil hesap Maliyyeye ait olup emanet hesabına alman diğer tevkif attan mahsubunun icrası lâzım gelir.

3— aidatı kanuniyenin tarifâtı anife dairesinde kat ve tesviyesi tamamen tebliğ olunur.

.....

Vilâyetlere şehremanetlerine ve mülkiye müfettişliklerine yazılmış ve berayı malûmat maliye vekâleti celilesine arz edilmiştir.

İSKÂN

İşkâna ait olarak gönderilecek telgraf ve muharreratın zarf ve mazruflarda unvanı vekâlet hizasında (İşkân) kelimesinin dercine dair.

17 - 10 – 928

59647

Nisan 928 tarihli ve bir numaralı İdare mecmuasının kırk birinci sahifesinde münderiç 4/4/ 928 tarih ve 50677 numaralı tahrirâtı umumiyenin ikinci maddesinde de tasrihen zikr olunduğu üzere İşkâna ait olarak gönderilecek telgraf ve muharreratta gerek zarf gerek mazruflarında unvanı vekâlet hizasında (İşkân) kelimesinin behemehal derci hususunun unudulmaması ve kezalik İşkâna mûtaallık muhaberâtın da salifüzikr tebligatı umumiyenin on ikinci maddesinde musarrah kavaidi umumiye dairesinde hüsnü temşiyet ve temini ve hilafına hareket eden İşkân memurları haklarında işbu tahrirâtı umumiyenin on üçüncü maddesinin tamamii tatbiki ile evamiri müballiga ehkâmını bihakkın temin ve tenfizi bu kere de ehemmiyete rica olunur efendim.

KALEMİ MAHSUS

Şifre muhaberat hakkında

30-10-28

3226

Şifre, mahrem, mühim ve bilhassa gayet acele hususatın teatisine mahsus bir vasıttadır.

Vilâyetler, posta ile gönderilebilecek birçok uzun tahriratları, hatta telgrafla bile yazılması lazım gelmeyen işleri şifre ediyorlar. Bu yüzden şifre muhaberatı ehemmiyet ve sur'atini kaybetti. Binaenaleyh şifreli muhaberatın imkânin azami nispetinde tahtidine ehemmiyeti mahsusa ile itina edilmesini rica ederim: Hassaten İstanbul Eskişehir, İzmir, Adana, Afyon, İzmit, V.S gibi yakın ve demir yolu merkeze merbut vilâyetlerin buna daha fazla dikkat etmeleri lazımdır.

Çünkü bu vilâyetlerin şifreleri ekseriya tahriratlarla aynı zamanda mevkii muameleye girebiliyor.

Bu münasebetle şifrelerin mümkün olduğu kadar sade, fakat vazih ve artık klişe haline gelmiş lüzumsuz tâbirat ve ifadattan âri olarak yazılmasını ayrıca reca ederim.

.....

NÜFUS

Hülasa:

Muhacir ve mültecilerin muamelei tescilliye ve askeriyeleri hakkında.

13-10-928

6206

Muhacir ve mülteci olarak kabul edilmiş buldukları hâlde yeni askerlik mükellefiyeti kanununun zamanı tatbikına kadar nüfusa kayıt ve tescil edilmeyerek kanunu mezkûrun neşrinden Sonra kayıt edilmiş bulunanların muamelatı askeriyelerinin sureti tatbik ve ifası hakkında Mudafaa milliye vekâleti celilesinden kol ordu kumandanlıklarına vuku bulan tebligatı umumiyenin bir kıt'a sureti 13-9-1928 tarihli İdarei Umumiye 4587-767 numaralı tahriratla tebliğ edilmiş ve muhacir ve mültecilerin kayıt ve kabullerini müteakip muamelei tesciliyelerinin sür'at ifası luzumu da ilaveten ezbar kılınmış idi muhacirlerden muvazzaf hizmete tabi tutulacakların işbu muamelelerini nizamı hicretlerinden itibaren iki sene müddetle tecil ve tehiri iktiza eder iseda askerlik mükellefiyeti kanununun neşrinden akdem hicret edipte zamanı hicretlerinde nüfusa kayıt edilmeyerek

.....

mezkûr kanunun mevkii mer'iyete vaz'ından sonra nüfusa kayıt edilmiş bulunanların hini kaytlarında zamanı hicretlerine nazaran iki sene geçmiş ve müddeti mezkûrenin hitamını müteakip teşekkül eden askerlik meclisince son yoklamaları yapılan tevellüdat erbabı silah altına alınmış ve alınmakta bulunmuş ise bu gibilerin askerlik mükellefiyeti kanununun 83 ve 86 inci maddeleri mucibince tecziyeleri sırasında tehiri tescillerinin kendi sun'ü taksirlerinden mi? yoksa iskân ve saire dolayısıyla ve memurini aidesinin ihmâl ve tekâsülleri sebebiyle mi? vukua gelmiş bulunduğu tahkik ve tesbiti icap edeceğinden alâkadar memurların ehemmiyetle nazarı dikkatlerinin celbiyle haklarında cezaî ahkâm tatbikine mahâl kalmamak üzere muhacir ve mültecilerin evvel ve âhır vuku bulan tebliğat bilâ tehir temini tescilleri için İskân devairinden defterlerinin talep edilerek hiç bir ferdin kayıt harici kalmaması esbabının istikmalî muktazidir.

Nufus idarelerinden yerli olarak isimleri verilen efrattan bir kısmının bilâhare yabancı gösterilmesi ve naklimekân etmiş ve ya tashihi sin yaptırmış bulunanların keyfiyeti nakl ve tashihlerinden şubei askeriyelerinin vaktiyle haberdar edilmemesi ve hey'eti İhtiyariyelere mevki ve mahâl gösterilerek vefat ettikleri tastık kılınanların nufus kuyudatında halen berhayat gösterilerek Hey'eti ihtiya-

riyelerden ilmi haberlerinin talep ve kayıtlarının kapadılması mübadil ve muhacir suretiyle muceddeten Nufusa kayıt edilenlerin bidayeti ve evvelce başka bir mahal nüfusunda mukayet bulunup bulunmadıkları hususunda tamiki tahkikat olunmaması gibi pek ziyade şayanı dikkat ve mucibi mes'uliyet ihmalkâra ne harekâtın bazı taraflardan devam etmekte olduğu şubâtı askeriyenin teftişâtı üzerine verilen raporlara müsteniden Müdafaa-i milliye vekâleti celilesinden ehemmiyeti mahsusa ile iş'ar buyrulmuştur. Muamelâtı askeriyenin tayini ve tesbiti emrinde nakli mekân, tashihi sin muhacir ve mülteci bulunmak gibi hususatın derecesi tesiri malûmdur bu hususta en ufak bir lâkaydı ve hatanın efradın leh veya aleyhine olmak üzere muameleyi badi olacağı ve bir çok yolsuzluklara meydan verileceği bedihi bulunduğundan muamelatı askeriyelerinin takibi için isimleri askerlik şubâtına tevdi edilecek esami ve künyelerin eyice tetkik ve nüfus kuyudatı esasıyla tatbikinden sonra itası ve nakli mekân ve tashihi sin muamelatından şubâtı askeriyenin vaktizamaniyle haberdar edilmesi muhacir ve mülteci suretiyle kayıt edilecek efradın bidayeti hicretleri ve evvelce müseccel bulunup bulunmadıkları hususatının tamiken tahkik ve tesbitiyle kayıtlarını müteakip haklarında istihsal edilen malûmatın ait olduğu askerlik şubelerine bildirilmesi ve kuvvei umu-

.....
miyeye haizi tesir olan bu gibi hususta en ufak bir lâkaydinin mes'uliyeti şedideyi mucip olacağıının alâkadar memurlarımıza sureti kat'iyede ifham ve tebliğ olunmak muamelatı mezkûrenin tarafı âlilerinden sureti daimede tahtı teftiş ve murakabede bulundurulması ve bu işlerin tarzı ceryanından muntazaman vekâlete malûmat itası reca olunur efendim.

Hülâsa

Gedikli küçük zabıt mekteplerine alınan efrat hakkında

16-10-28

6262

Gedikli küçük zabıt menbalarına dair 1001 numaralı kanunun dördüncü maddesinin «B» fıkrasında askerî liselerden çıkarılanlardan on sekiz yaşından küçük olanların yaşlariyle birlikte ve gedikli küçük zabıt yetiştirilmek üzere askere alınmak şartıyla velilerine teslim edilecekleri muharrer bulunduğundan bu gibilerin berveçhi kanun velilerine teslimleri lâzımeden bulunmuş isede bilâhere teptili mekân veya âhar bir mahalle nakl gibi hususattan dolayı ahkâmı kanuniyenin icrasına imkân görülememekte dir. Binaenaleyh velilerine teslim edileceklerin askerlik şubelerinin iş'arlarına

.....

atfen mensup oldukları nüfus idarelerindeki kayıtlarıyla nüfus cüzdanlarına meşruhat verilmesi hususunun bilimum nüfus memurluklarına tebliği Müdafaa-i milliye vekâleti celilesinden iş'ar buyurulmuştur olveçhile muamele ifası tamamen tebliğ olunur efendim.

Hülâsa:

İhtiyar hey'etlerinin vefiyat listeleri vermeleri hakkında

17-10-928

6263

Veraset ve intikal vergisi hakkındaki kanunun dördüncü maddesinde her köyün hey'eti ihtiyariyesi bir ay zarfında karyelerinde vefat edenlerin listesini müteakip ayın on beşinci gününe kadar memurini mâliyeye vermekle mükelleftir. Denilmiş isede maddede mahalle kaydının bulunmamasından bilistifade muhtaran ve hey'eti ihtiyariye tarafından vefiyat listeleri verilmemekte ve bu suretle Ölün vukuatından haberdar olmayan memurini malim verginin tahkikatında nüşkilâta tesadif etmekte ve binnetice işbu verginin tahsilatı tehhür etmektedir. Vefiyat listesi vermek mecburiyetinin mahale hey'eti ihtiyariyelerine de teşmili hükmü kanun

.....

ile temin edilinceye kadar vergi tahakkukatının sektedar olmaması ve hukuku hazinenin muhafazası için köy ve mahallelerde vaki ölüm vukuatı hakkında her ay nihayetinde muntazaman nüfus idaresince tanzim edilecek listenin mahalli memurini mâliyesine itası tamimen tebliğ olunur efendim.

MEMURİN

Tali memurini dahiliyinin tekaütlüklerinin ifasına dair

27-10-28

6857

Hakkı tayinleri kanunen vilâyata mevdu Tali memurini dâhiliyenin tekaütlüklerini talep edenlerle bunların eramil ve eytamına maaş tahsiline ait tahakkukatın badema Vilâyetçe ifa edilerek berayı tastik Vekâlete irsali tamimen tebliğ olunur.

İşbu muameleye ait evrak numunelerinden birer adedi leffen irsâl kılındı efendim.

.....

Hususî bütçeler

Bütçeler hakkında İdare mecmuasının 4, 5, 6ncı nüshalarında 62 Vilâyete ait malûmat arzedilmişti 63 üncü bütçe varidat yekûnu ile beş senelik mukayese cetveli aşağıya yazılmıştır:

BÜTÇE

Vilâyeti	Varidatı	Masarifi
Artüvin	249,629	249,629

Beş senelik mukayese

63 Vilâyetin hususi bütçeleri yekûnu

Senesi	Bütçe yekûnları
339	17,000,000
340	19,000,000
341	21,000,000
926	35,000,000
927	41,353,000
928	49,487,051

.....
Gayrı resmi kısım

JANDARMA VE

POLİSİMİZİ TAKTİR

Polis ve Jandarma kuvvetlerimizin Cumhuriyet bayramı günü Resmi geçitte gösterdikleri intizamı fevkalâde Reiscumhur Hazretleriyle T. B. M. M. Reisi Kâzım, Başvekil İsmet, Erkânı Harbiyei Umumiye Reisi Fevzi paşalar Hazaratı tarafından taktir ve Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey du münasebetle tebrik edilmiştir. Bu kıymetli tebrikin kıtata tebliği için Polis ve Jandarma rüesasına 30-10-928 de KarPiç lokantasında bir çay ziyafeti verilmiştir.

Ziyafette Dahiliye erkânı Polis taburu Kumandanı ve Zabitanı Jandarma zabitanı bulunmuşlardır.

Ziyafet samimî bir şekilde geçmiş ve çaylar içildikten sonra Vekil Bey atideki sözleri söylemiştir:

Dün büyük ve milli bayramımızdı. Her sene olduğu gibi muntazam ve muhteşem bir resmigeçit yapıldı. Geçen kuvvetler arasında siz de vardınız. Vazife ve kıt'alarınızın başında olduğunuz için yaptığımız bu güzel ve müheyyiç eseri görmediniz.

.....

Bunu size kısaca anlatayım: Resmigeçidin en başında Türk ordusundan bir cüz vardı. Gözlerinden nazik ve uzak mazinin zafer ışıkları parlayan bu yağız ve yavuz çehreli Türk çocukları çelikten bir kitle gibi sert ve muntazam adımlarını atarken cihan tarihlerini dolduran kahramanlıkların velveleli akisleri duyuluyordu. Onları görenler ve işitenler Türk istiklâl ve istikbalinin her zaman mahfuz olduğuna bir defa daha iman ettiler Türk ordusunu bu vesile ile de tekrar selamlamakla bahtiyarım. Onu deniz kuvvetlerimizin bir kıt'ası takip etti, bu kuvveti temsil eden çevik ve çelik vatan çocuklarının gözlerinde Ak ve Kara denizin hasretleri yanıyordu. Onları tekrar oralarda görmek Türk tarihi için mukadder ve mev'ut bir akibettir. Onları Jandarma ve Polis kıt'aları sizin kumanda ettiğiniz kuvvetler takip etti. Sizden sonra izciler ve mektepliler geçti. Çok dikkatli ve çok muntazamdılar, bilhassa çok sıhhatli ve gürbüzdüler. Kıymetli ve kudretli ellerde yetişen bu Türk yavruları yüksek ve parlak istikbale lâyıktırlar. Onlara bu talii hazırlamak da bizim vazifemizdir. Arkanızdan gelen bu canlı istikbâl kuvveti yarın hepimizi istihlâf edecektir. Kendilerine emin ve pürüzsüz ve her itibarla itimada şayan bir faaliyet sahası bırakmak lazımdır. Bu da herşeyden evel mem-

.....

lekette huzur ve asayişini temin etmek ve bu emniyet kanaat itimat hissi vermekle kabildir. Dün sizin hâl ve tavrınızdaki mertlik ve erkeklik ve yürüyüşünüzdeki intizam ve ciddiyet size olan haklı itimadı kuvvetlendirdi ve herkesi memnun etti. Çünkü, herkes biliyor ki ve bilmelidir ki Jandarma ve Polis kuvvetleri vatandaşlara huzur ve sükûn temininden kanun ve medeniyet düşmanlarına karşı kullandığı bir kalkandır.

Binaenaleyh; cumhuriyet kanunlarına, memleketin huzur ve asayişine karşı gelebilecek ve vatandaşların hakkına ve hürriyetine tecavüz edebilecek her şeririn kafası behemhal bu kalkana çarpmak ve parçalanmalıdır.

Polis ve Jandarmada bu kudreti silâhtan ziyade disiplin ve intizam temin eder, bu ancak mütemadi talim ve terbiye ile elde edilebilir. Bundan başka Polis ve Jandarma vazife itibarile en çok fedakârlığı, feragati nefsi, hassasiyet ve cesareti istilzam eden şerefli bir meslektir.

Zabite lûgatında feragati nefis, fedayı nefisle müsavi bir mana ifade eder. Bu mananın ne kadar hakiki olduğunu anlamak için lûgat kitaplarına değil, her sene verdiğiniz vazife şehitlerinin cedveline bakmak lâzımdır. O vazife kurbanlarının aziz hatıralarını her zaman hürmetle yad etmek bir borçtur.

.....

Zabite kuvvetlerine intisap edenler de bulunması lâzım geldiğini saydığım evsaf ancak talim ve terbiye ile elde edilecek şuurlu bir disiplinle olabilir. Dünkü vaziyetiniz bu talim ve terbiyenin, bu intizam mevcudiyetine delâlet eden emniyetbahş bir manzara idi.

En yüksek ve selâhiyettar rüesa ve ricalimiz bunu taktir ve teyit buyurdular.

Türkiye Cumhuriyeti zabite kuvvetlerinin intizam ve faaliyetinden mes'ul bir vatandaş sıfatı ile bu taktirleri size memnuniyet ve iftiharla iblağ ediyorum. Siz de bunu vazife ve kıt'alarınızın başına döndüğünüz vakit arkadaşlarınıza tebliğ ediniz. Size hayırlı yolculuklar ve muvaffakiyetler temenni ederim.

Kanun medeni tatbikatından

Bir evin katlan ve ya apartmanın daireleri ayrı ayrı tasarruf edile bilirmi?

Apartman katlarının ve ya dairelerinin satılabileceği hakkında ortada bir fikir vardır. Bu fikir etrafında hatta matbuatta hukukî mütalâalar da serdedilmektedir mesela Vakit gazetesinin 15 eylül 928 tarihli nüshasının dördüncü sayfasında amelî hukuk dersleri namı ve apartman katları satılabilir mi? serlevhası altında şöyle deniliyor: Hekimbaşı zade Muhittin beyin bir teklifi matbuatta bir münakaşa başlangıcı oldu. Muhittin bey mesken buhranının kalkması için çarelerden biri olarak bir apartman katlarının ayrı ayrı satılığa çıkarıla bilmesine mücade edilmesini istiyor. Tapu müdürümüz de bu teklife muarız, bizce Muhittin beyin arzusu bizim kanunlarımıza göre kısmen hasıl addolunabilir. Buda gayrı menkuller üzerinde irtifak ve intifa hakkı tesis etmek suretiyle olur: Kanunu medeni bunu sarahatle göstermiştir; bir apartman sahibi apartmanının şu katını filana, şu katını falana tahsis ile intifa haklarını onlara terkedebilir. Bu eski mecelle tabiriyle rakabesi sahibine ait olarak bir evin inşa edilmiş halinde istifadeyi başkasına devretmektir ki o da bir diğerine devrûferağ selahiyetini haizdir; yalnız böyle bir hak kanunda olduğu halde

.....

kimse istifadeye teşebbüs etmedikten başka bizde herkes mümkün olduğu kadar birbiriyle şerik olmaktan kaçınıyor. Biz evvelâ fikri iştirak uyandıralım; yoksa kanunumuz buna da müsait!»

Bu mes'elenin aynı zamanda Ankara'da bir araya gelerek sükna için apartmanlar yaptırmak isteyen bazı zevat arasında da mevzu bahis olduğunu duyduğumuz için bu makaleyi kaleme almakta lüzum ve faide gördük.

Bir apartman katlarının ayrı ayrı satılığa çıkarılmasına tapu müdürünün muariz olması gayet tabiidir, çünkü hukukan buna imkân yoktur. Kanunu medeninin neşrinden sonra, bizde ve kanunumuzun mehazi olan İsviçre kanunu medenisinde kat tasarrufuna cevaz verilmemiştir. Fransızlar İstisnaî olarak bunu kabûl ediyor.

«Bir arza malik olmak onu istimalde faydalı olacak derecede altına ve üstüne malik olmağı tazammun eder. Kanunu medenî madde «644». Binaenaleyh bir arsaya malik olan kimse onun altında inşaata ve üstündeki binalara da malik olması lâzım gelir.

«Bir arsanın altında ve ya üstünde yapılan yahut onunla devamlı bir Surette birleştirilen inşaat ve imalat tapu siciline irtifak hakkı diye tescil edilmek üzere başka bir malikin mülki olabilir: K. M. madde «652» demek ki kanun tapu siciline tescil edilmiş olmak şartıyla irtifak hakkı

.....

şeklinde bir arsanın üstüne ve ya altına yapılan inşaat ve mebani üzerinde arz sahibinden gayrisini tasarruf hakkını kabûlediyor. Yani bir başkasının arsası üzerinde diğer birisi müseccel irtifak hakkı sahibi oraya bina yaptırabilir. Bundan şöyle mantıkî bir netice çıkmak hatıra gelebilir: Mademki bir arsa üzerine başka birisi bina yaptırabiliyor bu binanın üzerine irtifak hakkı şeklinde bir şahsı salis de bir kat yaptırın. Bunu yaptırabildikten sonra her katın ayrı ayrı sahibi olacağı neden kabûledilmesin?

Bu hâl kabul edilemez, çünkü 952 inci maddenin son fıkrasında deniliyor ki: bir evin muhtelif katları üst hakkı teşkiline mevzu olamaz. Bu neşriyattan kanunu medenin bahsettiği irtifak hakkının «Droit de servitude» henüz vuzuhla anlaşılmadığı tebeyün ediyor.

İrtifak hakkı nedir? bir gayrı menkul üzerine diğer bir gayrı menkul veya şahıs lehine tahmil olunan mükellefiyet başkaca hakkı satıh, hakkı mesil hakkı murur şeklinde tecelli eder.

Hakkı satıh bina yapmak, hakkı mesil suyolu geçirmek, hakkı mururda geçit haklarıdır, irtifak hakkı müsbet ve menfî şekilleri ihtiva eder, meselâ bir arsa üzerine filan efendi lehine müsbet veya menfî şeklinde hakkı satıh tesis edilebilir. Bu hakkın müsbet şekilde olması o zatın oraya bir bina yaptırabilmesi demektir. menfî olması arsa sahibinin oraya bina yaptırmaması

.....

veya onun üstüne bir kat daha çıkamamasıdır bir evin havasını veya nezaretini kesmemek maksadiyle böyle bir hakkın şahsı veya mukim lehine tesisi lüzumlu olabilir irtifak hakkı bu şekillerde anlaşılınca bu hakka istinaden kat tasarrufuna imkân olmadığı tezahür eder.

kat tasarrufu kanunu medeniden evvel bizde mevcut idi değil kat hatta bir hanın odalarının bile ayrı ayrı maliki vardı netekim mesela Galatadaki hayyar hanı elyevm bu yolda odalar üzerine ayrı ayrı malikler tarafından tasarruf edilir. Kanun medenimizin kabul etmediği bu vaziyeti vaz edilecek kavanini mahsusası tasfiye edecektir çünkü sicilli emlâkin mütemmimesinden olan pılan gayri menkulun zemin üzerine düşen mürtesemi üfkisini ifade eder, ikinci üçüncü katlara nereden zemin bulabiliriz ve ne yolda bunların planlarını yapabiliriz? gayrimenkulleri sicilli emlâke geçirmek nasıl hukukî bir vecibe ise o gayri menkullere sicilli emlake geçebilecek temiz pürüzsüz ve alâkasız bir şekil ve vaziyet vermekte o derece hukukî bir zarurettir. Bu zaruretin doğuracağı kanunlârla gedikler; örfü belde, paftas ve saire namlarla bazı vilâyetlerimizde hakkı mülkiyetin maruz kaldığı takayyüdat ve istihaleler başkasının arazisi üzerinde ağaç ve bağ yetiştirip buna temellük etmeleri ortadan kalkacaktır. Yoksa

.....
gayri menkul tasarrufundaki müşevveşiyetler kanunu medeniye kadastroya ve sicilli emlâke rağmen de temadi eder durur.

Vakit gazetesinde amelî hukuk dersleri veren zat birde intifa hakkı suretinde kat tasarrufunu filan imkânına kail bulunuyorlar.

Biz kanunu medeninî kabûl ettiğî intifa hakkı sistemile kat tasarrufunun teminine imkân görmüyoruz.

intifa hakkı burada asıl tabir mahsusile sükna hakkıdır sükna hakkı bir evde oturmak yahut onun bir kısmını işgal etmek hakkıdır. «Bu hak ahare temlik edilemez: ve mirasçıya intikal etmez «kanunda hilafî yazılı olmadıkça intifa hakkına dair olan hükümler hakkındada caridir.» «İntifa hakkı üzerinde tesis olunduğuşeyin büsbütün ziyayı ile sakıt olur, intifa hakkı sahibinin vefat ile sakıt olur.

Mal sahibi büsbütün harap olan malı tekrar yapmağa mecbur değildir.» «intifa hakkı nihayet bulur bulmaz zilyet malı sahibine iadeye mecburdur» «intifa hakkı sahibi, malı olduğuşibi muhafazaya ve bakımına lâzım olan tamir ve termimleri kendisi yapmaya mecburdur»

«İntifa edilen şey'in âdî muhafaza masarifiyle işletme masraflarını ve oşeyin karşılık teşkil ettiğî borçlar varise bunların faizlerini intifa eden kimse ödemeğe mecbur olduğuşibi vergisini ve bu neviden sair borçlarını ödemekle mükelleftir»

.....

« Mahallî ürfе göre eyi bir idare icabından oldukça, intifa hakkı sahibi intifa ettiği şey'i malikin menfaatına olarak yangın ve diğer tehlikelere karşı sigorta ettirmekle mükelleftir, sigorta primlerini istifade hakkı devam ettikçe tediye eder. » şimdi münakaşaya mevzu teşkileden mes'elemize gelelim;

« Diyorlar ki » kat tasarrufuna kanunen mademki imkân yoktur, o halde intifa hakkı tesisi suretile diğer bir tarikle bu gayenin temini mümkündür. Yukarıya kanunu medeninin aynen sıraladığımız maddelerinden anlaşılıyor ki intifa hakkı ahara temlik edilmezmiş. mirascıya intikal etmezmiş bu hak tesis olduğu şey'in büsbütün ziyıyle sakıtolurmuş, kezalik intifa hakkı sahibinin vefatile de sakıtolurmuş, mal büsbütün harab olursa mal sahibi tekrar yaptıрмаğa mecbur değilmiş, intifa hakkı sahibi âdi tamirleri yapmağa vergisini sigorta ücretlerini ve şayet mal sahibi o malı karşılık göstererek istikraz yapmış ise bunların faizlerini de ödemeğe mecburmuş. Şimdi ortada bir apartmanın bir katma temellük etmek ihtiyaç ve arzusu var, kanun bu temellüke müsaade etmiyor. Bu temellük ihtiyacı eğer sükna buhranından doğuyorsa bu ihtiyaç sahibi kısa ve ya uzun bir müddetle o katı isticarederek ihtiyacını tamamen teminedebilir, maksadı tamamen temin edecek isticar tarihi varken niçin bu kadar ağır mükelle-

.....
fiyetler tahmileden intifa sistemine müracaat etsin?

İntifa hakkı eğer kanuni ise yani irsen geliyorsa tabii sahibi işbu şerait dairesinde bu haktan istifade eder: yoksa bunun haricindeki intifa hakkı daha ziyade mal sahibinin hukukunu vikaye ve temin etmek için icat edilmiş bir sistemdir, bir sistem ki bir çok alât ve edevatı ihtiva eden fabrikaları, demirbaş eşyaları olan çiftlikleri, ve bu kabil müessesatı başkasına işlettirmek zaruret ve vaziyetinden doğmuştur.,

Vakit gazetesindeki mütalâanamede işaret edildiği veçhile kat tasarrufuna acaba iştirak tarikiyle vasıl olabilir miyiz?

«Birden ziyade kimseler şayan bir şey'e malik olur ve hisseleri bilfiil taksim edilmemiş bulunursa onlar o şey'in hissedarıdır «K. M. madde 623» bir kaç kişi bir araya gelerek büyük bir evi ve ya apartmanı müştereken inşa ve ya mubayaa edebilirler, nitekim böyle bir bina bir kaç kişiye irsen de intikal edebilir. Bu ötedenberi mevcut olmuş ve devam etmekte olan bir vaziyettir; Bu târik dahi bizi kat tasarrufu gayesine ulaştıramaz. Denebilir ki biliştirak böyle bir bina temin edilsin sonra hissedarlar arasında kat esasına göre taksim olunsun. Hukukan böyle bir taksime imkân yoktur, çünkü kanunu medenî noktai nazarına göre menkul mülkiyetin mevzuu « k. m madde 632» ya madenlerdir, ya tapu sicilinde müstakil ve daimî

.....

olmak üzere tescil edilen haklardır ki bunlar, irtifak intifa ve sükna hakları olup bu haklar tesisiyle kat tasarrufuna imkân olmadığını yukarıda gördük. Yahutta arazidir. Binanaleyh arazinin altındaki inşaat ve üstündeki mebani binefsihi gayri menkul mülkiyetine mevzu teşkil edemezler, arazinin mütemmim cüzleri olmak sıfatıyla bunlara gayri, mülkiyetin mevzuluğu sirayet eder. Şu suretle gerek bu, hukukî ve gerek planın zemin üzerindeki mürtesemi ufkiyi ifade etmesinden mütevellit hendesi zaruretlerden şayan tasarruf olunan bir mülkün kat esasına göre değil ancak kaimen taksimine imkân vardır.

Eğer memleketimizde yeni bir istikamette inkişaf etmekte olan içtimai ve İktisadî şerait ve inşaat sistemleri kat tasarrufunu zarurî kılıyorsa bunun behemehâl ayrıca bir kanun vaz'ıyla temini icabeder.

.....

Valilerin selâhiyetlerini genişleten İtalyan kanunu

Faşist hükümetinin, İtalya'yı sağlam bir idare makinası ile donatmak yolunda, aldığı tedbirlerin en ehemmiyetlilerinden biri de valilerin selâhiyetlerini genişletmek için yaptığı teşebbüstür.

Dahiliye nazırı Sinyor Federzoni, mebusan meclisinden bunun için hazırlanan kanun layihasının müstaceliyetle müzakeresini istemiş ve raporunda bilhassa şu düşünceleri ileri sürmüştür:

« Bu gün valilerin doğrudan doğruya emri altında bulunmayan işlerde, vazifesi icabı olan « yakından takip ve idare noktasından değil hatta devlet idaresinin muhtelif unsurlarını kontrat ve tensik noktasından bile hakikî bir tesir ve müdahalesi yoktur. Hâlbuki, muhtelif idare unsurlarının, aykırılıklardan ve uygunsuzluklardan sakınarak, hükümetin siyasi direktifine uygun bir dilek birliği içinde faaliyetlerini artırabilmeleri ve iyi iş görebilmeleri böyle bir kontrol ve tensika bağlıdır.

« Bu gibi hedeflere varmak için valiye elverişli vasıtalar vermek lüzumu ki vaktiyle meşhur devletçiler tarafından da görülmüştür asri devletlerin her gün artan ihtiyaçları karşısında büsbütün bedahet keşfetmiştir. Hükümetin mü-

.....
« messili vilâyette ve idarenin her şubesinde intizamı ve kanunlarla nizamların tatbikini temin edebilmek için buna muhtaçtır.

« Bu kanun layihasının hedefi Vilâyetlerde gerek umumi, gerek hususi bütün idare teşkilatlarının hükümetçe güdülen gayeler etrafında ve valinin yüksek nezareti altında filen muttahir bir kitle vücuda getirerek bütün âmme hizmetlerini birbirine uygun olarak yapmalarını temin etmektir.

Dahiliye nazırı raporunu şu sözlerle bitiriyor:

« Bu kanunla, vali idaresine mevdu halkın ihtiyaçlarını, tenasüllerini, arzularını öğrenmiş olarak Vilâyet idare unsurlarının bütün faaliyetlerini yakından gözetebilecek ve her daire şefine lâzım gelen talimatları vererek âmme hizmetlerinin, hükümet merkezinden aldığı umumî direktiflere tevfikân, ahenkli ve müsmir bir surette yapılmasını temin edebilecektir. »

Üç maddelik kanunun birinci maddesinde valinin, hükümetten aldığı direktife uygun olarak, takip ve tensik suretiyle bütün umumî ve mahalli âmme hizmetlerinin siyasi hedef birliği dahilinde inkişafını temin edeceği yazılıdır. Yalnız adliye teşkilâtı, kara, deniz, ve hava kuvvetleri ile demiryolları hizmetleri dışarda bırakılmıştır. Dahiliye idaresine dokunan işlerde valinin eski selâhiyetlerinde hiç bir değişiklik yoktur.

.....

İkinci maddede, birinci maddede yazılı işin görülmesi için valinin her ay ve her lüzum gördükçe vilâyetin defterdarı, maarif müfettişi, doktoru baytarı, yol başmühendisi, posta ve telgraf müdürü, orman müfettişi, ziraat müdürü, maden başmühendisi, mesai müfettişi, liman reisi gibi erkânını umumî içtimaa davet ederek her birinin uhdesine mevdu işleri nasıl yaptıkları hakkında izahat alacağını ve icap eden talimatı vereceğini bildirmektedir. Bu umumî içtimalara lâzım geldikçe Müddeiumumilerde davet olunabilecektir.

Birinci maddede yazılı maksatla vali, vilâyet erkânını ayrı ayrı da yanına çağırabilecektir.

Üçüncü madde ise yine birinci maddede yazılı maksatla ve çizilen hudut dahilinde vilâyetin bütün teşkilâtlarındaki memurları - yani hâkim, asker ve demiryolları memurlarından gayri olanları - valinin mürakabe edeceğini bildirmektedir.

* * *

Zaif, kararsızlık ve anarşi tehlikeleri içinde bocalayan İtalya'yı yalnız müdafaa, zapt ve rapt noktasından değil, İktisadî, malî içtimai noktalardan da seri inkişaf ve tekâmüllere ulaştırıran bir hükümet tarafından alınmış olması, kısaca kaydettiğimiz şu tedbirin ehemmiyetini bir kat daha artırmaktadır.

İlerleyen memleketlerde valilerin salâhiyetlerini gittikçe artırmağa neden lüzum görülüyor ?

.....
Bunu bir istitrat yaparak izaha çalışacağız.

En büyüğünden en küçüğüne kadar bütün siyasî ve ya idarî memurların ve teşekküllerin iki türlü işi vardır:

1— kanun, nizam ve saire gibi umumî kaidelerle nasıl yapılacağı tespit olunmuş işler;

2— Nasıl yapılacağı takdire bırakılmış işler,

Birinci kısım işlerin tarzı icrası şahıslara, hey'etlere hatta rejimlere bile bağlı değildir. Meselâ: bizde bütün belediye reisleri elli seneden beri her ay belediyenin varidat ve masarifatından, ve her sene sâl muhasebesinden hesap vermektedir.

Kanunî şartlara uygun bir cemiyet beyannamesini her hangi bir kaymakam ve ya valinin alıp mukabilinde bir beyanname vermekten başka yapabileceği bir iş yoktur.

Bu gibi işlerde şahsî düşüncelerin, umumî prensiplerin hiç bir rolü yoktur.

Taktire bırakılan işler böyle değildir. Rejimlerin, fırkaların, siyasî adamların, idare memurlarının, siyasî ve ya idarî teşekküllerin muvaffakiyetleri bu sahadaki tecellileriyle ölçülür, iktidar mevkiine gelen kabinenin parlamentoya bildireceği hattı hareketi, takdirine bırakılan sahade yapmayı tasarladığı işlerden başka bir şey değildir.

Yeni validen, yeni maarif ve ya ziraat müdüründen yeni meclisi umumîden beklenen

.....
işler hep bu sahadadır. Millî ve mahalli efkâr en büyük dikkat ve hassasiyetini bu sahada yapılan işler üzerine toplar. Tenkide uğrayan, alkışlanan, hatta tarihe geçen icraat hep takdire bırakılan işler sahasında bulunur.

Takdirlerine bırakılan işlerin ehemmiyeti dolayısıyla da ki valiler ve kaymakamlar gibi vilâyet erkânı da vekillerimiz tarafından itina ile intihap ve kararname ile tayin edilmektedir.

Takdirlerine bırakılan işlerin yapılmasında vilâyet erkânı nasıl bir yol güdecekler? Hiç şüphesiz iktidar mevkiinde bulunan hükümetin tuttuğu umumî veçheye uygun bir yol tutmaları lâzımdır. Ya bu veçheyi kavrayamazlar, yanlış anlarlar da her biri kendi bildiği aykırı bir yolda giderek başka başka istikametlerde atılan adımlar birbirine dolaşır, birbirinin teşrinini giderirse ne olacak? Valilerimizin müratebe ve murakabe hakları vardır; şikâyet vukuunda [1] aykırı işi

[1] Şikâyet vukuu pek müstab'attir Çünkü ancak kanunun sarîh emirlerine muhalif hareketlerden şikâyet edilir. Memurun takdirine kalmış işlerde halk için memuru ikna etmekten başka çare yoktur. Bundan başka çare yoktur. Bundan başka, kanuna muhalif olmayan işleri valiler -muvafık görmeseler de- tadile pek yanaşmazlar. Mesai arkadaşlarının nüfuzunu kırmamak için

.....
tetkik ve tadil edecekti; nehayet vilâyet erkânının muamelelerini birer birer teftiş ve ıslah ile alâkadar memurları ikaz edecektir.

Valilerimizin böyle teftişlerde bulunmaya filen vakitleri müsait mi? Amme hizmetlerinin mahdut olduğu eski devirlerde belki... Fakat medeniyetin, demokrasi prensiplerinin ilerlemesiyle günden güne büyüyen, çoğalan, artan işleri valilerin bu haklarını nazariyat ve kitabiyat sahasında tutacak ve keşmekeş çoğalıp gidecektir.

O halde? Ya İtalya'nın tuttuğu yolu tutarak valilerin salâhiyetlerini genişleteceğiz ve bu suretle vilâyetlerimizde umumî, hususî ve mahallî âmme hizmetlerini, tam bir ahenk içerisinde, hükümetin prensiplerine uygun bir inkişafa eriştireceğiz, ve ya valilere bu sahada selâhiyet vermekte kısıkanç davranarak iktidar mevkiinde bulunan hükümeti, memleket dahilinde prensiplerini hakkiyle tatbik edebilmek için lüzumsuz ve sonsuz zorluklarla karşı karşıya bırakacağız.

Profesör

Süheyp Nizami

emri vakii kabule katlanırlar ki doğrusu da budur. bu iki noktadan, valinin tetkik ve tadil selâhiyeti Sırf nazari kalır; fiiliyat sahasında hiç bir şey ifade etmez.

.....

Mülga Osmanlı imparatorluğunun mütemevvil ricali sabıkası

«6» Sayılı nüshadan mabait

6—Yine onuncu hicrî asır evasıtında [944/1537 – 947/1546] sadrazamlık eden aslı ve nesli ve sureti terekkesi meçhul bulunan [Lütü Paşa] nın ki: halâ İstanbul'da Aksaray semtinde namına muzaf bir mahalle mevcuttur-. Dairesinde binden fazla hademesi olup hepsinin Altun kemer kuşandıkları ve bunların üstüne kıymetli taşlarla müzeyyen hançer, bıçak takındıkları tarihen sabittir.

Müverrih Selânikli [Mustafa efendinin] zaptına göre: Paşanın vefatında hükümetçe kayıt ve tespit edilen mirası için de [600000] kese akça kuruş [*] ve [29] yük kıymetinde murassah silâhlar ile baha biçilmeyen bir çok altın ve gümüş evani... toplarla ipekli kumaşlar, Çuhalar, Halı ve kadifeler zuhur etmiştir.

Yukarda dahi söylediğimiz veçhile aslı ve nesli belli olmayan, iffet ve namusiyle nam bırakan

[*] İktisadiyunun hesaplarına nazaran bundan beş asır evvelki kuruşun iştirâ küveti; bu günkü kuruşun kudreti tedavuliyesinden (38) kat fazla idi. Şu halde paşanın naktı metrukâtı zamanımız parası ile (1, 140,000) liraya muadil idi. Bunun kıymetçe pek çok fevkinde olan metrukâtı sairesi de başka!..

.....

nehayet nehayet üç sene sadrazamlık eden bu zat; şu derece serveti nereden temin ve tedarik eyledi? Resmî muhassasattan mı? asla! buna imkân olmaz Rüşvet mi aldı? Buna dair elde resmî ve tarihi bir vesika ve amare yoktur. Acaba Padişaha damat olması mı bu serveti yesara bais oldu? buna da [ceffelkalem hayır!] diyebiliriz.

Çünkü: tarihen müspettir ki: maldar ve ihtiyar bir Vezirin Padişaha damat olması; onun müthiş bir borca girmesini, bilâhare varislerinin sürünmesini istilzam eylerdi.

Nasıl etmesin ki: Namzetliğinden gerdek gecesine kadar [Damadı muâli nihât hazreti şehinşahi!] hünkârdan başlayarak sarayın kapıcı yamaklarına varıncaya kadar hepsine -mevkilerine göre- birer [hediye giranbaha!] taktime mecbur idi. Bu mecburiyetin ifasına ise vezirlerin muhassasatı müstevfiyesi kâfi gelemezdi. Şu halde vezir, istikraza, istimplâkâ (!), muahadatı meriyeyi ihlâlâ, mirimiranlarla anlaşmağa, eyalâtı mümtaze Prensleriyle uyuşmağa mecbur kalırdı.

Binaenaleyh: Lütfü paşa bu serveti damatlıktan da kazanmamış idi, hatta damatlığından bir kaç, sene sonra (Hadım sultan) ile aralarında iftirak bile hasil olmuştu. Ya bu yesara ne suretle nail olmuştu? O zamanlar bu gibi şeyleri kim arar, kim sorardı, yahut buna kim cesaret ede-

.....
bilirdi? Bunun için bu cihazlar ebediyen meçhuliyet perdesi altında kalmıştır. Yoksa muhtelif tarihlerin müttefiken vakı şahadetlerine nazaran Lütfü paşanın çok namuslu, iffetli, hayrat sahibi idareli, merhametli, iyi kalpli bir zat olduğuna kanaat etmemek mümkün deyildir. [*]

7— Yine bu devirde sadrazamlık eden [Hadım Süleyman] paşanın servetçe olan şöhetide meşhurdur. Müverrih M. [Hammer] bu paşanın muhalledatını şöyle zapt ediyor :

(20) Sandık zebercet, (15) inci tesbih, (30)

[*] [947-1510] da Avusturya imparatoru tarafından sulh mukavelenamesi için İstanbul'a gönderilen [Laçki] isimdeki sefir ile Lütfü paşa arasında fikren itilâf hasıl olmadığından dolayı Avusturya'ya teçdiden harp ilân olunmuş ve çok kibar ve zengin olan [Laçki] emsali gibi [Yedikule] zindanlarına gönderilmeyip Lütfü paşanın konağına misafir suretiyle getirilmiş ve kendisine son derece izaz ve ikram olunduğu gibi her pazar gününde Rum patrikhanesi kilisesinde dua dinlemek üzere çıkmağa mezun idi. Hâlbuki: Bundan evvelki mevkuf seferlerden hiç biri böyle bir müsadeye müeyesser olamamıştır.

Hatta gerek [Laçkinin] gerekse epeyce kalabalık olan mayetinin taamiyesi olmak üzere paşanın vekilharcı tarafından masraf defterine her gün bir çok mebalig idhâl olunurdu.

.....

roza elmas, (20) miskal altın tozu, (20) altın ibrik, bir murassah satranç takımı, bir çok altın sahan ve tepsi ve şerbet takımlarından mada elmas ile müzeyyen meşinden yedi sofrta örtüsü, (34) çift altın özengi kıymetli taşlarla tersim edilmiş (22) kalkan, (140) İncili magfer, (120) altın kemer, (600) samur kürk, (600) vaşak kürk, (30) siyah tilki postundan mamol kürk, sırmalı ve ipekli olarak (1075) parça kumaş, (900) diğer nevi kürk, (61) ölçek inci, iki elmas kebir gerdanlık, murassah iki haşa, inci ile işlenmiş (30) eğer takımı (600000) doka altını' (2,900,000) akça nakit..... ve saire

8— Yine kanuni sadrazamlarından meşhur [Damat Rüstem Paşa] muhallelfatını resmen kayıt eden [Pepvi] İbrahim efendiye göre:

(130) zu murassah ciltli olmak üzere (8000) musafı şerif, (5000) cilt kitap, (170) neferi[abdimemlûk!], (2900) at, (1160) deve, (5000) at mütenevi hılat. (1100) altın üsküf, (2000) cebe ve zirh, (500)ni murassah altınlı ve (600)zü gümüş kaplı olarak (1100) eğer takımı, (130) çift altın özengi, (860) murassah kılınc, (1500) gümüş tulğa, (1000) gümüş şeşper, (1000) çiflik, (476) değirmen, (1000) yük nukut mütenevvia ile kıymeti bu gün ki para ile mukayese edilemeyen-

.....
(780000) siknei hasne (!), (33) büyük cevahir danesi ve saire!!

Bu mütenevi sadrazamın İstanbul'da tahtakalede yaptırdığı meşhur çinili camiinin inşası için ne kadar para sırf ettiğini kimse taktir edemez. [*] Mamafî Rüstem paşanın mürtekip olduğuna bir çok müverrihler şahadet etmektedir.

9— Meşhur kılınç Ali paşanın bir çok taraflarda yaptırdığı cesim camiler, hamamlar, çeşmelerden sonra irtihalinde (60,000) altun naktı zuhur ettiği ve satılan eşyasının bedeli (500000) altundan fazlaya balığ olduğu kassem kuyudiyle sabittir.

10— Üçüncü Muradın hem sadrazamı hem de damadı olan (İbrahim paşa) da agniyayı vüzeradan idi. Tezviç eylediği Ayşe Sultanın mihiri muaaceli (300,000) altun idi. Düğünün masarifi sairesi ve hedayayı mutade bedeli bittabi bunun bir çok misline balığ idi.

Nasıl olmasın ki: Yalnız kılınç Ali paşanın hediye olarak taktım eylediği duvak ve cibinliğin kıymeti (50) bin lira idi.

11— Birinci Ahmedin sadrazamı [Nasuhi paşa]

[*] [1920] de Bu camii ziyaret eben [Mister kanberliç] ismindeki İngiliz seyyahı; Deylimeyl gazetesine yazdığı bir mekale «[Rüstempaşa] camiinin bugün inşası lâzım gelse yarım milyon Türk lirası sarf etmek icap eder» diyor.

.....
nin idamından sonra müsadere olunan muhallefatında (1,000,000) doka kıymetinde keselerle inci, mücevherat ve bunlardan mada (1018) müressah kılınç, mağazalar dolusu Acem, Mısır, ve Hint halı ve kumaşları. (400) asil kısrak, (700) binek atı, (400) çift altun özenki, (18,000) deve, (4000) adi beygir, (4000) katır, (G000) inek ve öküz, (500,000) koyun, bulunduğu tarihi siyasinin cümlei münderecatındandır.

12 — Üçüncü ahmedin sadrazam meşhur Nevşehirli damat İbrahim paşanın zamanı sadaretinde sefahet uğruna sarfettiği milyonca liralardan mada katlinden sonra kendisiyle kethüdasının bir buçuk milyon lira raddesinde nakti zuhur eylemiştir.

[Netaicilvukuat] işbu İbrahim paşanın serveti hakkında derki:

«İbrahim paşa aleddevam Zatı şahaneye ve haremsarayı saltanatı kübrasına ve kuranaya nukudu bişumar ve mücevheratı kıymettar arz ve taktim ve [Nevşehirli] imar ettiği ve maskatı resinde ve İstanbulda masarifatı hâzineyi müstelzem ebniyei hayriye inşa ettirdiği ve kendisini metheden şairlerin başına avuç, avuç altun saçıp sefahet uğruna dahi malî bigiran harç eylediği halde hini katlinde (2400) kese parası zuhur ettiği gibi kethüdası Mehmet paşanın bile (23,309) keselik müdahher ve metfun nakti çıkmış ve enderunu hümayun hâzinesine vazzolunmuştur,

.....

Mebaliği mezkûre İstanbul altunu yüz on para olmak hasebiyle muteber olduğundan şimdiki hesaba göre bir buçuk milyon lira derecelerine reside olunur! » [*].

13 — Yine bu sultanın sadrazamlarından [Enişte Hüseyin paşa] nın [Üzeyir] [**] vilâyeti dahilinde [şeyhilhadit] namında biliştirah vakf ettiği mukataası hakkında aynı tarih diyor ki: Tarihin temini ve mukataai mezkûrede de mutavattın ehaalinin husulü asayışi için bir kale bina ve derununa bir camii şerifle bir çifte hamam ve (90) ocaklı bir han ve bir mektep ve bir imaret ve (34) dükkân ve neferatı kale ve mütevellî ve kâtip ve vaiz ve müezzinan ve kayum sakin olmak için menazili müteaddide inşa edip mukataai mezbure hasılatından tesviye olunmak ve marin ve abirini muhafaza etmek üzere yevmiye on beşer akça ülufa ile (26) nefer süvari ve (30) akça ile bir nefer süvari ağası ve (20) akça yevmiye ile bir kethüda ve (17) akça yevmiye

[*] [Netayicül vukuat] muharriri bu parayı kendisinin bundan yarım asır evvel yaşadığı devirdeki paranın kuvvei iştiraiyesine göre hesap etmiştir yoksa bugünkü para ile bu miktar (15) milyon lirayı geçer.

[**] [Uzeyir] vilâyeti umumi harpten evvel Türkiye'nin eczayı memalikinde olan basra vilâyetine imare liva ve havalesinin ismi idi.

.....

ile bir alemdar ve (16) akçe yevmiye ile bir çavuş tayin ve kale muhafazası için dahi onar akçe yevmiye ile (15) nefer piyade ve (15) akçe yevmiye ile bir dizdar ve on ikişer akçe yevmiye ile dört bevvap tertip ettiği gibi bunların hademesine her çifti (140) dirhem olmak üzere yevmiye (82) çift fodla ve imaret levazımatı için senevi (185) kile pirinç ve (440) kıyye sadeyağ ve (3200) kıyye lahmi ganem ve (300) kıyye asel [bal] ve bunlara münasip eşyayı saire tayin etmiştir».

14 — Saltan Hamidin Kaptanı deryalarından meşhur gazi [Haşan paşa] nın [1201-1790] Rusya seferinde hazinesi maliyenin müzayakasına mebni geri almamak şartıyla defterdarlığa (500000) lira iane verdiği kayden sabittir.

Ali Seydi

Osmanlı imparatorluğunda idari Teşkilâtın menş ve tarihçesi.

«Mabait»

3 — Teşkilâtı esasiye [1 - Merkezi Teşkilâtı.]:

Bundan evvelki makaleler münderecatından dahi anlatılacağı veçhile takriben bir, asır evveline gelinceye, kadar Osmanlı İmparatorluğunun mülki teşkilâtında [Dahiliye] [Hariciye] [Harbiye == Müdafaai milliye] [iktisat – ticaret, ziraat,].nafia ve tevzi olunmamış idi. Baş vekilin yani [sadrızamının] şahsiyeti bütün bu idarî, icraî kuvvetlerin temerküz noktası idi. [Dahilî, haricî, askerî ve fennî işlerin hepsini [Veziri âzam] ruyet ederdi. Bana düşünceli bir çok müverrihler [Yeniçeri ağasını] harbiye nazırı [müdafai milliye vekili] olarak zan ve telâkki etmişlerdir. Halbuki: askerın baş kumandanı; ordunun tensik memuruda sadrazam idi. Yeniçeri ağası; olsa olsa bazan, [levazımatı umumiyei askeriye!] reisi; bazan polis veya emniyeti umumiye müdürü bazan şehremini... idi.

Ekseriya dahilî işlere -Sadrazamın havalesiyle- başvekâlet müsteşarı hükmünde olan [Kethüdayı sadrı âli] ve siyasî haricî işlere de [Reisülküttap] denilen büyücek bir [kâtip] bakardı.

Yalnız malî ve hukukî ve şerî mesailde def-

.....

terdarlar ile Kadıaskerler bir dereceye kadar haizi istiklâl idiler. [Nişancı] lar da itibarca üçüncü merhalede idiler. Kadı askerler meclislerde, merasimde defterdarlara, defterdarlar da nişancılara mertebe sırasıyla bunlardan bahsedelim.

1— Kadıaskerler:

Kadı askerler payesi; öyle zannolunduğu gibi Osmanlı İmparatorları tarafından ihtas edilmemiştir. Abbasiler devrinde de kadıaskerler vardı. Rivayete nazaran büyük seferler vukuunda Paytaht kadısı Ordu ile beraber harp meydanına gider ve askerler arasındaki hukukî mes'eleleri hâl ve [ganimi harbiyeyi] şeriat hükmüne tevfikân taksim ederdi, Bundan dolayı kendilerine [kadıasker] denilirdi.

Osmanlı devletinde en evvel bu unvanı Bursa kadısı olan meşhur [Çan darlı Kara Halit] Efendi almıştır.

Hicrî onuncu asrın sonlarına kadar [Şeyhülislâmlık] mevcut olmadığından Kadıasker olan zat Şeyhülislâmların idarî vazifelerini de görürler ve fakat iftaya karışmazlardı. Bu cihet hiç bir sıfatı resmiyesi olmayan müftilere ait idi.

Hicri sekizinci asrın vasatından itibaren Anadolu'dan ziyade- Rumeli kıtasında futuhat tevali etmeğe başlamış ye bittabi kadıaskerler bilâ fasıla bu havalide çarpışan ordu ile beraber buldukları

.....
cihetle kendilerine [Rumeli Kadıaskerleri] denilmeğe başlamıştır.

İstanbul'un fethinden sonra sırf merkez muamelât adliyesiyle meşgul olmak ve divana memur Rumeli Kazaskerlerine [قاضي كركره] merbut bulunmak üzere bir İstanbul Kadılığı teşkil [*] kılındığı gibi 882-1477 de [Anadolu Kazaskerliği] namile ikinci bir paye daha ihdas olunmuş ve her ikisi divana memur edilmiştir. [*]

İlk defa olarak İstanbul kadılığına meşhur [Celalzade Hızır bey çelebi] tayin olunmuştur.

[*] (950-1514 de Diyarbakır ve müteakiben [Halep] ve havalisinin Türkiye Haritasına ilhaki üzerine -merkezi Diyarbakır olmak üzere- birde [Arap ve Acem Kazaskerliği] teşkil edilmiştir.

Bu iki kazasker; bir zamanlar -bilfiil Rumeli ve Anadolu beyler beyleri [بکر بکری] olan vüzeradan başka- diğer vezirler ve divan erkânına merasimle takdim ederler ki sonrkları şeyhislamlığın ihtasından sonra divana memur vezirler bunlara takaddüm etmiştir. Bezi kazaskerler padişahlardan o kadar yüz bulmuşlar idi -ki: sadrazamların haklarında vaki olan inha ve şikâyetleri bile akim kalırdı. [**]

[**] Üçüncü Murat zamanında Rumeli kazaskeri olan [Kadızaade] efendi bu cümleden idi Masbutatı tarihiyedendirki: bir cenaze alayında Fatih camisinde sadrazamın seccadesi kadı zadenin alekser namaz

.....

Kazaskerler salı ve çarşamba günlerinden mada her gün hanelerinde kadı ve müderrislerden mürekkep hususi bir divan akt ederek şer'i ve hukukî davaları tetkik ve hal ederler, cami ve medrese işlerine bakarak taşra kadılarının azil ve nasbı veya teptilleri umur ile iştilal ederlerdi.

Hülâsa: Bu günkü adliye, maarif vekâletleriyle diyanet işleri riyasetine ve evkaf müdüriyeti umumiyesine taalluk eden vezaif kazaskerler tarafından rüyt olunurdu.

Kazaskerler divanda sadrazamın sol tarafına müsadif sedirin üstüne ve vezirlerin mukabilinde otururlardı. Resmî günlerde başlarına [aref] denilen kisveyi ve arkalarına erkân kürk giyerler ve [Saçaklu] namı verilen ata binerlerdi.

Rumeli Kazaskerlerine yevmi [500-572] ve Anadolu kazaskerine de [500-562] akça verirlerdi. Mazullerin de yevmî (250) akçe vazife alırlardı.

On ikinci hicri asır ev ahirine kadar kazasker kıldığı makale serilmiş idi Kazasker efendi mahfele gelip bunu görünce fena halde hitte tetmiş seccade ile bunu seren sadrazamın adamlarını cami kapısından dışarıya ve sadrazamın bu bapta padişaha resmen vaki olan şikâyeti mesmu olmuştur ulamai [Beytullah] olarak telakki edilen camide bile mümtazlık daiyesinde bulunmalarına hayret etmemek elden gelmez.

.....
olmak için ilmen mütebahhir, ahlaken mümtaz olmak meşrut iken ondan sonra kazaskerlik [paye] mahiyetini olduğundan esasen ve ilmen naehil olan zadedgân ada bu paye verilmeğe başlamış ve adetleri çoğalmış ve binanen aleyh maddeten ve manen itibarlar aramıştır.

[Mabaidi var]

Ali Seydi

.....

FİHRİST
RESMÎ KISIM

Sahif No:

1— Tayinler

6— Vekâlet emrine alınanlar

7— Tasfiye edilenler

10 — İhtiyat zabitan hakkında

10 — Bazı kaza isimlerinin tebdili hakkında

11— Cami hadene nizamnamesi hakkında

12— Eytama ait kararlar

13— Köylerimizin isimleri namındaki eser

14— Üsküp'teki Türk emlâkenden haczi fek edilenlerin esbabının mallarını tesellüm için Üsküp şebenderliğimize müracaatları hakkında

16— Recep beyefendinin Nafia Vekâletine tayini hakkında

17— Kaçakçılığın men ve takibi hakkında

20 — kıyafeti askeriyeye benzeyen üniformanlar hakkında

22— Yeni harfler hakkında

23— Ecnebi Konsolosların Valilerle ne gibi hususatta muhabere edebilecekleri hakkında

25 — Memurinin kurslara devamları hakkında

27 — Köy sınırları defterinin tapuya verilmesi hakkında

.....
26— Fen memurlarına ihtisas zammı itasına mesağî kanunî olmadığı hakkında

29 — Hurufat kasaları hakkında

31 — Belediye meclislerince tahsili emval kanununa istinaden verilecek hacız kararları hakkında

33— Yol mükellefiyetinden istisnası icap eden malûl fakirlerin emraz cetveline bazı emrazın ilâvesine dair.

34— Emlâki milliye ihale komisyonlarına belediye azalarının iştirakleri hakkında

35— 837 numaralı sular kanunu hakkında

37— Su boruları hakkında

38— Muallimler maaşatı hakkında

41 — Vilâyet dahilindeki memba ve maden sularının tahliline dair

41— Belediye vergi ve rûsumları kanununun onuncu maddesinin tatbikatı hakkında

42— Memurin kefaleti müteselsile sandığının mal sandıklarıyla hesaben bir gûna irtibat olmadığı hakkında

42— İdarei hususiye ve belediye bütçelinden maaş alanlardan kat edilmekte olan mazuliyet aidatının irat kaydı hakkında

46 — İşkâna ait olarak gönderilecek telgraf ve muharrer atın zarf ve mazruflarda unvanı vekâlet hizasında (İşkân) kelimesinin dercine dair

47— Şifre muhaberatı hakkında

48 — Muhacir ve mültecilerin muamelei tesciliye ve askeriyeleri hakkında

51— Gedikli zabıt mekteplerine alman efrat hakkında

-
- 52— İhtiyar hey'etlerinin vefiyat listeleri vermeleri hakkında
- 53— Tali memurini dâhiliyenin tekaütlüklerinin ifasına dair
- 54— Hususî bütçeler

Gayrı resmî kısım

- 55— Jandarma ve Polisimizi takdir
- 59— Kanunu medenî tatbikatından
- 67 — Valilerin salâhiyetlerini genişleten İtalyan kanunu - Profesör Dühayp Nizamı
- 73 — Mülga Osmanlı imparatorluğunun mütemevvil ricali sabıkası.

Ali Seydi

- 81 — Osmanlı imparatorluğunda idari Teşkilâtın menşe ve tarihçesi.
Ali Seydi
-